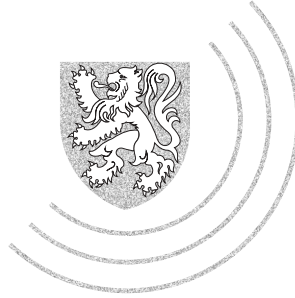

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

13 mei 2002

VOORSTEL VAN DECREET

– van mevrouw Isabel Vertriest en de heren Jacky Maes, Patrick Lachaert en Jos Bex –

**houdende wijziging van het decreet van 21 oktober 1997
betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, van het bosdecreet van 13 juni 1990,
van het decreet van 16 april 1996 houdende de bescherming van landschappen,
van het decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij,
van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht
van wet zoals aangevuld door de wet van 11 augustus 1978 houdende bijzondere bepalingen
eigen aan het Vlaamse Gewest, van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning
en van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu
tegen de verontreiniging door meststoffen**

HOORZITTINGEN

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door mevrouw Dominique Guns**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs,
Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de
heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde,
de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever,
de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht,
de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan
Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

967 (2001-2002)

- Nr. 1 : Voorstel van decreet
- Nr. 2 : Advies van de Sociaal-Economische Raad
van Vlaanderen
- Nr. 3 : Advies van de Milieu- en Natuurraad
van Vlaanderen
- Nr. 4 : Advies van de Vlaamse Havencommissie

INHOUD

Blz.

I. HOORZITTING VAN 26 MAART 2002

1. Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu	4
2. Boerenbond	5
3. Algemeen Boerensyndicaat	10
4. Vlaams Agrarisch Centrum	12
5. Eigenaarsverenigingen	15

II. HOORZITTING VAN 28 MAART 2002

1. Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	16
2. Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen	20

DAMES EN HEREN,

Op 26 maart 2002 werd in de commissie een hoorzitting gehouden over het voorstel van decreet met vertegenwoordigers van de Bond Beter Leefmilieu (BBL) en Natuurpunt, Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat, Vlaams Agrarisch Centrum en Vlaamse Landeigendom (namens diverse eigenaarsverenigingen).

Op 28 maart 2002 werden de adviezen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MiNa-Raad) toegelicht in de commissie.

I. HOORZITTING VAN DINSDAG 26 MAART 2002

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Aan de orde is de hoorzitting over het voorstel van decreet houdende wijziging van sommige bepalingen inzake natuurbehoud wat betreft de omzetting van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. We horen vandaag vertegenwoordigers van de Bond Beter Leefmilieu (BBL) en Natuurpunt en van Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat en Vlaams Agrarisch Centrum.

Verder heb ik een schriftelijke vraag ontvangen van de heer Ghislain d'Ursel en van mevrouw Donatienne Ryckbost om gehoord te worden namens het Algemeen Eigenaarsyndicaat, Ruimte voor Mensen, Vlaamse Landeigendom en de Koninklijke Bosbouwmaatschappij. Gaat de commissie ermee akkoord om hen na de geplande sprekers aan het woord te laten ? (*Instemming*)

1. Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt

– *Standpunt*

De heer Jos Gysels, Natuurpunt : Natuurpunt en de Bond Beter Leefmilieu zijn tevreden met het voorstel van decreet tot wijziging van het natuurdecreet. We zijn er ons van bewust dat het niet evident is om Europese natuurrichtlijnen in een decreet om te zetten. Dat betekent evenwel niet dat die omzetting niet dringend is. Europa verplicht ons daar immers toe en bovendien weet iedereen hoe het met de natuur gesteld is in Vlaanderen. Eén derde van alle inheemse plant- en diersoorten is met uitsterven bedreigd, zoals blijkt uit de natuurrapporten van het Instituut voor Natuurbehoud.

Daartegenover staat wel dat de situatie verbetert als het beleid bereid is de nodige maatregelen te nemen. De eerste wet op het natuurbehoud van 1973 regelt de erkenning en het beheer van natuurreservaten, en uit de natuurrapporten blijkt overduidelijk dat de natuurkwaliteit en de biodiversiteit erop vooruitgaat binnen de natuurreservaten. Jammer genoeg beslaan die natuurreservaten maar 10.000 hectare, terwijl de landbouw minstens 690.000 hectare zonder enige beperking kan bewerken.

In de memorie van toelichting bij het natuurdecreet van 1997 stelt men vast dat de wet van 1973 er niet in geslaagd is de aftakeling van de natuur in Vlaanderen tegen te gaan. Vandaag merken we dat het natuurdecreet van 1997 daar evenmin in geslaagd is. De aangekondigde inhaalbeweging is niet uitgevoerd en precies daarom stemt dit voorstel van decreet ons tevreden. Eigenlijk is het natuurdecreet van 1997 op een gebrekkige manier uitgevoerd. Ook hier merken we dat de geschiedenis zich herhaalt. Ook de wet van 1973 kreeg die kritiek.

De voorgestelde wijzigingen zijn beperkt. Met een vertraging van 8 jaar worden de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen omgezet. Voorts worden een aantal bepalingen uit het oorspronkelijke natuurdecreet vereenvoudigd en verduidelijkt, zoals bepaald in het regeerakkoord. Deze wijzigingen staan los van de omzetting en bepaalde groeperingen hebben het daar nogal moeilijk mee.

We gaan niet in op alle technische bepalingen omdat onze opmerkingen grotendeels overeenkomen met het advies van de MiNa-Raad.

We vragen wel aandacht voor de volgende punten. De Europese Commissie wijst Vlaanderen in een met redenen omkleed advies op het ontbreken van een beleid inzake soortenbescherming. Soortenbescherming is weliswaar een van de pijlers van het natuurbehoud, maar het wordt nogal stiefmoederlijk behandeld. Het voorstel van decreet komt daar slechts gedeeltelijk aan tegemoet omdat alles afhangt van de bereidheid van de regering om werk te maken van soortenbescherming. Daarom stellen wij voor enkele dwingende maatregelen op te nemen in dit voorstel van decreet. Voor die soorten die opgenomen zijn in bijlage III bij de Habitatrichtlijn, zou de opmaak van een soortenbeschermingsplan verplicht moeten zijn.

De aanpassing aan de Habitatrichtlijn heeft veel langer geduurd dan gepland. De Vlaamse regering beloofde in haar noodbesluit een decreetwijziging

voor juni 2000. Ondertussen heeft de Vlaamse regering wel de bijkomende speciale beschermingszones, de zogenaamde habitatrichtinggebieden, afgebakend. De afbakening is bij de Europese Commissie gemeld, maar er is nog steeds geen officiële regeringsbeslissing genomen. De regering zou deze beslissing moeten nemen gelijktijdig met de goedkeuring van dit voorstel van decreet, tenzij de commissie beslist die kaarten samen met het decreet in het Staatsblad te publiceren.

De heer Erik Grietens, Bond Beter Leefmilieu : Het is juridisch gezien inderdaad beter de kaarten bij het decreet te voegen.

De jaarrapporten van het Instituut voor Natuurbehoud tonen aan dat het niet goed gesteld is met de Vlaamse natuur. Dat geldt zowel voor de afbakening, de inrichting en het beheer van de speciale beschermingszones in uitvoering van de Europese richtlijnen, als voor de afbakening van het Vlaamse ecologische netwerk (VEN).

Zowel de timing als de afspraken worden niet nageleefd. Het decreet op het natuurbehoud en het regeerakkoord bepalen dat tegen begin 2003 125.000 hectare VEN en 150.000 hectare verwevingsgebieden wordt afgebakend. Men verwijst terzake naar de ruimtebalans en naar het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Het natuurdecreet bepaalt dat er eveneens tegen begin 2003 38.000 hectare natuurgebied en 10.000 hectare ecologisch verantwoorde bosuitbreiding moet bijkomen.

Het Vlaams ecologisch netwerk zal begin 2003 niet gerealiseerd zijn. Dit voorstel van decreet lost dat probleem gedeeltelijk op door het natuurbeleid beter af te stemmen op het ruimtelijke beleid. Maar door alleen maar de procedure te vereenvoudigen, zullen we de doelstelling niet halen. Die afstemming is positief en belangrijk, maar moet ook omgedraaid worden : het ruimtelijk beleid moet ook op het natuurbeleid afgestemd worden.

De primauteit van de ruimtelijke ordening blijft bestaan. De groene bestemmingen die buiten de speciale beschermingszones vallen, moeten eveneens beschermd, beheerd en ontwikkeld kunnen worden door middel van dwingende maatregelen.

In het natuurdecreet stelt men ook voor enkele andere wetten aan te passen. Volgens de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn moeten alle mogelijke alternatieven openbaar onderzocht worden bij projecten met negatieve gevolgen. Daartoe dient het decreet inzake milieu-effectrapporten in die zin

aangepast te worden. Nu is het zo dat het milieueffectenrapport pas op het einde wordt opgemaakt zodat alternatieven onmogelijk nog onderzocht kunnen worden. In Nederland dient voor grote infrastructuurwerken een maatschappelijke kostenbatenanalyse opgemaakt te worden.

Wij zijn blij met dit voorstel van decreet en hopen dat het goedgekeurd zal worden.

– *Vragen en opmerkingen*

De heer Jef Van Looy : De heer Grietens wil alle groene gebieden op het gewestplan groen houden. Hoe zal hij dat combineren met de 750.000 hectare landbouwgrond ? De grondbalans moet toch kloppen.

De heer Erik Grietens : De ruimtebalans en de gelijktijdigheid uit het RSV blijft het uitgangspunt. Zowel het natuurdecreet als het regeerakkoord bepalen dat de bijkomende natuurgebieden er begin 2003 moeten zijn.

2. Boerenbond

– *Algemene opmerkingen*

De heer Noël Devisch, voorzitter van de Boerenbond : De Boerenbond betreurt dat dit voorstel van decreet tot stand is gekomen zonder overleg met de landbouwsector. Bij de totstandkoming van het natuurdecreet van 21 oktober 1997 hebben de milieubeweging en de landbouwsector wel overleg gepleegd waardoor men erin geslaagd is ruimtelijke bepalingen en milieubepalingen evenwichtig te koppelen : de bestaande natuur werd beschermd en er kwam een overgangstermijn voor landbouwers die in een groen gebied werkten. Dat evenwicht gaat nu verloren en daarom vraag ik alsnog overleg te plegen.

Wij vragen ons af of de indieners van dit voorstel eigenlijk nog landbouw willen in Vlaanderen. Welke landbouw willen ze eigenlijk nog ? Ik ben blij dat de milieubeweging ook streeft naar een gelijktijdige afbakening van landbouw- en natuurgebied want zelfs in de agrarische gebieden worden wij steeds vaker geconfronteerd met aanspraken van natuur- en landschappen door middel van verbodsbepalingen en vergunningsplicht. Nu laat de overheid zich zelfs in met het teeltplan en de bedrijfsvoering. Voor het eerst voert men gebodsbepalingen in.

De landbouwers begrijpen niet dat waardevolle gebieden, die ze mee in stand hebben gehouden, nu

tegen hen beschermd worden. Wij begrijpen dat Europese richtlijnen nageleefd moeten worden, maar hier gaat men wellicht iets verder.

Bovendien komt dit voorstel van decreet op een slecht moment : de afbakening van de kwetsbare gebieden, de maatregelen voor ammoniakreductie en de eerste fase in de afbakening van het VEN. Intussen is de afbakening van de agrarische en de natuurlijke structuur vijf jaar na de goedkeuring van het RSV nog niet van start gegaan. Daardoor kunnen de bestaande knelpunten tussen milieu- en landbouw niet opgelost worden door een planologische ruil.

Bovendien wordt de agrarische bestemming binnen het agrarische gebied uitgehold. Denk maar aan de verbods- en afstandsregels van Vlarem II, de kwetsbare gebieden voor de winning van grondwater en de bescherming van oppervlaktewater, historische permanente, halfnatuurlijke en potentieel belangrijke graslanden, de beschermde stad- en dorpsgezichten, de beschermde landschappen, de agrarische gebieden van ecologisch belang, de erkenning van natuurreservaten, de vogelrichtlijngebieden, de habitatrictlijngebieden, de afbakening van het VEN enzovoort. Wij hebben het gevoel dat de honger naar landbouwgrond niet te stillen is.

Men moet weten dat de boeren geen eigenaar zijn van alle gronden die ze bewerken. Zeventig procent van de landbouwgronden worden verpacht. De gebruikers lijden inkomensverlies en de eigenaars worden geconfronteerd met een gevoelige waardevermindering. Over welk budget beschikt de Vlaamse overheid om deze ambitieuze milieuplannen te realiseren ? Als de overheid het ernstig meent, zal ze zowel inkomensverlies als waardevermindering moeten vergoeden. Noch in het Natuurdecreet, noch in dit voorstel van decreet wordt dat geregeld. De Vlaamse regering zal politiek afgerekend worden op haar gebrek aan respect voor het recht op landeigendom en -gebruik.

De natuursector voert via de afdeling Natuur een hard aankoopbeleid zonder rekening te houden met het recht van voorkoop van de pachter. De structuur van de agrarische gebieden wordt aangetaast door de erkenning van natuurreservaten. Ondernemen wordt moeilijk als het wettelijke kader voortdurend wijzigt door steeds meer kwetsbare gebieden en erfdiensbaarheden te creëren.

Het natuurbeleid kan leiden tot willekeur. Natuurschade moet gecompenseerd worden. Maar hoe zal men die schade bewijzen ? Hoeveel natuur dient er

precies gecompenseerd te worden ? De afdeling Natuur krijgt terecht meer adviesrecht, maar aan dat advies mag blijkbaar niet getwijfeld worden. Er is geen mogelijkheid tot beroep waardoor rechtsbescherming moet wijken voor natuurbescherming. De natuur wordt beschermd op basis van de niet altijd actuele biologische waarderingskaart, die tot stand kwam zonder openbaar onderzoek en zonder wettelijke basis. De democratische spelregels gelden hier blijkbaar niet. Het natuurbehoud is ongrijpbaar.

– *Voorstel van decreet*

Het voorstel van decreet doet meer dan alleen maar de Vogel- en Habitatrictlijnen invoeren. Men maakt van de gelegenheid gebruik om allerlei agrarische waarborgen op te heffen. Door de primairiteit van de ruimtelijke ordening op te heffen in de speciale beschermingszones, neemt de rechtszekerheid af. In de speciale beschermingszones wordt de bedrijfsvoering en het teeltplan beperkt. In de speciale beschermingszones kunnen zonder advies van de administratie Land en Tuinbouw of de afdeling Land van Ainal natuurreservaten beschermd worden. Het wordt zelfs mogelijk om agrarisch gebied zonder beperking op te nemen in een natuurinrichtingsproject. Ten slotte worden tegen vergoeding bepaalde gebodsbepalingen opgelegd.

De ruimtebalans van het RSV raakt in onevenwicht. Door de Vogel- en Habitatrictlijn kunnen 40.000 tot 50.000 hectaren agrarisch gebied in speciale beschermingszones terecht komen. Vermits het voorstel van decreet voorziet in de mogelijkheid om speciale beschermingszones in het VEN op te nemen, worden 40.000 tot 50.000 hectaren groen gekleurd zonder in een planologische oplossing te voorzien en zonder rekening te houden met de ruimtebalans van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. In het natuurdecreet worden waardevermindering van gronden en inkomensverlies niet gecompenseerd. Het voorstel van decreet voorziet alleen maar in subsidies. Dat is een aanfluiting van de ruimtelijke spelregels.

In de eerste fase van de VEN-afbakening houdt de overheid zich niet aan de afspraken gemaakt op de Rondetafelconferentie Landbouw. Toen is afgesproken dat er in een eerste fase maar een beperkte hoeveelheid landbouwgrond in het VEN zou vallen. We stellen nu vast dat liefst 22 procent van de al ontworpen VEN-gebieden landbouwgrond zijn.

In artikel 7 van het voorstel van decreet wordt gesteld dat bij de uitvoering van de Habitat- en Vo-

gelichtlijn rekening moet worden gehouden met economische, sociale en culturele vereisten, en met alle regionale en lokale bijzonderheden. Maar in artikel 9 worden alle planologische waarborgen opgeheven. Voorts worden beperkingen in het vooruitzicht gesteld voor de agrarische gebieden die in een speciale beschermingszone vallen. Dat is onaanvaardbaar voor de Boerenbond. Het wordt bovendien niet opgelegd door de Habitatrichtlijn.

Natuurgebieden kunnen door middel van het RSV en door middel van het natuurdecreet afgebakend worden, maar deze dubbele mogelijkheid mag er niet toe leiden dat de totale oppervlakte natuurgebied de decretale vereiste overschrijdt.

Het voorstel van decreet bepaalt voorts dat de grondeigenaars en -gebruikers betrokken dienen te worden bij de opmaak van de natuurrichtplannen. We staan achter die bepaling, maar vinden de formulering te vrijblijvend. Deze plannen moeten in consensus opgemaakt worden zodat eigenaar en gebruikers de gronden mee kunnen beheren. Is het overigens nodig om voor alle groengebieden buiten het VEN, IVON en de speciale beschermingszones een natuurrichtplan op te stellen ?

Als alle sectoren rekening moeten houden met de natuur, zou het logisch zijn dat al die sectoren advies verlenen bij de natuurrichtplannen. Op die manier kunnen we heel wat knelpunten vermijden. Het verwondert ons ook dat deze plannen goedgekeurd worden door de gemachtigde van de minister en niet door de Vlaamse regering op gezamenlijke voordracht van de ministers bevoegd voor Leefmilieu, Ruimtelijke Ordening en Landbouw. Het voorstel van decreet zou permanent overleg moeten organiseren tussen natuur en landbouw.

Het natuurdecreet voorziet in subsidies, maar wie in zijn eigendom of gebruik getroffen wordt, kan er niet van genieten. Het voorstel van decreet verandert dat niet. In de Habitatrichtlijn wordt duidelijk bepaald dat het principe dat de vervuiler betaalt, niet helemaal opgaat bij natuurbescherming. Bovendien wordt cofinanciering door de Europese Unie in het vooruitzicht gesteld. Toch ontbreekt in het voorstel van decreet een vergoedingsregeling. De bestaande beheersovereenkomsten voorzien evenmin in substantiële beheersvergoedingen.

In het voorstel van decreet wordt evenmin bepaald over welk budget de overheid dient te beschikken. Alles hangt af van de goede wil en de mogelijkheden van de Vlaamse regering. De vergoedingsregeling dient verder uitgewerkt te worden.

In het natuurdecreet werd overeengekomen dat de natuur in Vlaanderen beschermd zou worden op voorwaarde dat landbouw in groene gebieden nog minstens twee generaties wordt toegestaan. In het kader van de zorgplicht voorziet dit voorstel van decreet in een compensatieplicht bij natuurschade. Maar wat moet er precies gecompenseerd worden ? Welke oppervlakte dient er precies gecompenseerd te worden ? We moeten absoluut vermijden dat de compensatieplicht ertoe leidt dat landbouw in de daartoe bestemde gebieden onmogelijk wordt gemaakt. Het dossier van het Deurganckdok toont waartoe ecologische compensatie kan leiden. Ecologische compensatie mag de te compenseren oppervlakte niet overschrijden. Wie door een ecologische compensatie schade lijdt, moet daarvoor economisch gecompenseerd worden.

Het voorstel van decreet wijzigt artikel 20 van het milieuvergunningendecreet : de milieuvoorwaarden en de bijzondere exploitatievoorwaarden van hinderlijke inrichtingen die binnen een speciale beschermingszone of in de onmiddellijke omgeving gelegen zijn, moeten een verslechtering van de kwaliteit van het natuurlijk milieu van de habitats, en de verstoring van een soort vermijden. Slaat deze bepaling op de bestaande of op de nieuwe hinderlijke inrichtingen ? Wat betekent overigens "de onmiddellijke omgeving" ?

De Boerenbond is van oordeel dat deze bepaling niet mag gelden voor de bestaande bedrijven. De buffering in de onmiddellijke omgeving mag niet leiden tot nieuwe afstandsregels.

– *De Vlaamse kaart van overdrukken*

De Boerenbond heeft alle erfdiensbaarheden in kaart gebracht. Wie deze kaart ziet, zal beseffen dat de landbouwers terecht wakker liggen van het beleid. Wij konden leven met het natuurdecreet omdat de landbouw 750.000 hectare kreeg, ook al betekende dat een verlies van 58.000 hectare in vergelijking met het gewestplan. Door alle percelen in kaart te brengen, konden we het reële landbouwgebruik meten : het echte gebruik ligt in de buurt van 770.000 hectare.

Het agrarische gebied is in het kader van het RSV nog steeds niet afgebakend. Maar in een voorontwerp voor de afbakening van het VEN wordt al 85.000 hectare afgebakend. Dat is 70 procent van het totaal. Als dat zo doorgaat, rest ons alleen nog het overschot.

Ik ga nu een kaart van het landbouwgebruik op het scherm projecteren en daaraan kaarten van erfgoedgebieden op deze landbouwgronden toevoegen.

Als we de kaart van het effectieve landbouwgebruik vergelijken met het afgebakende agrarische gebied, merken we dat veel landbouw zonevreemd is : 40.000 hectare landbouwgrond ligt in een groene zone, 44.000 hectare ligt in overige niet-agrarische gebieden en 129.000 hectare landbouwareaal in landbouwgebieden wordt niet voor landbouw gebruikt. Het echte landbouwgebruik valt dus niet volledig samen met het agrarische gebied. Een planologische correctie is het overwegen waard.

We hebben vervolgens de gevolgen van een aantal afbakeningen en beperkingen in kaart gebracht. Ten eerste, de huidige afbakening van kwetsbare gebieden, die bijna 70.000 ha bedraagt. De fosfaatverzadigde gebieden zijn goed voor 5000 hectare. Ze komen vooral in het noorden van Oost-Vlaanderen en in West-Vlaanderen voor. Door de uitbreidingsperimeter van de natuurreservaten gaat 46.000 hectare verloren. Ik begrijp niet waarom de natuurbeweging en het Vlaams Gewest voorkooprecht krijgen in deze gebieden. Binnen deze perimeter mag bovendien geen beheersovereenkomst afgesloten worden met de landbouw om het bovengenoemde aankoopbeleid niet te dwarsbomen. Ik begrijp dat niet. De landbouwers zijn er terecht boos om.

De vogelrichtlijngebieden zijn de vierde beperking : 47.000 hectare in landbouwgebruik. Er zijn uiteraard overlappings met de andere beperkingen. Zeven vogelrichtlijngebieden genieten een integrale bescherming. In 21 dient alleen het habitat beschermd te worden. In het voorstel van decreet worden deze gebieden evenwel integraal als speciaal beschermde zone beschouwd waardoor het teeltplan in die zones beperkt kan worden. Die zones komen vooral in Limburg en de kuststreek voor.

De habitatrictlijngebieden vormen de vijfde beperking. Daarvan is 28.000 hectare in landbouwgebruik. De bescherming in de habitatrictlijngebieden is vergelijkbaar met die in de vogelrichtlijngebieden, maar het voorstel van decreet wil daar blijkbaar verandering in brengen. In de toelichting bij het nieuwe artikel 36ter van het natuurdecreet staan liefst 12 bladzijden met beperkingen. De indieners zouden eens moeten verduidelijken wat er nog mogelijk is in habitatrictlijngebieden. Wat ik wel vaststel, is dat niemand het nog aandurft grond te kopen voor landbouw in zulke gebieden.

De groengebieden op het gewestplan vormen de zesde beperking. Het gaat om 37.000 hectare. De groene agrarische gebieden zijn goed voor 15.000 hectare, maar die vallen al voor 70 procent samen met andere gebieden. Het gevaar is dat deze gebieden in het VEN terechtkomen.

De achtste beperking is het voorontwerp voor het VEN waardoor bijna 20.000 hectare landbouwgrond bij het VEN gevoegd dreigt te worden omdat de afspraken niet gerespecteerd worden. We moeten de onderhandelingen daarover herbeginnen.

Deze acht beperkingen zijn goed voor 184.000 hectare. De negende beperking vormen de kwetsbare gebieden, maar de onderhandelingen daarover zijn nog niet afgerond. Maar welke andere economische sector wordt met zoveel beperkingen geconfronteerd ?

En dan ontbreken nog : de bescherming van landschappen, de bescherming van duingebieden, de overstromingsgebieden, de afstandsregels uit Vlaanderen, de uitbreiding van het natuurgebied, de uitbreiding van het bosgebied en de ammoniakreductie.

– Conclusie

De Boerenbond vraagt het Vlaams Parlement het voorstel te beperken tot wat de Habitatrictlijn voorschrijft. De land- en tuinbouwers vragen rechts- en planzekerheid. Daartoe moeten zo vlug mogelijk, gelijktijdig en gelijkwaardig de agrarische en de natuurlijke structuur afgebakend worden.

Wij pleiten voor een stand-still van de wetgeving voor enkele jaren, zodat het beleid kan uitgevoerd en geëvalueerd worden. Natuur en landbouw kunnen dan samenwerken zonder dat die samenwerking voortdurend doorkruist wordt door nieuwe regelgeving, kaarten en eisen. De ruimtelijke draagkracht van land- en tuinbouwers is overschreden. Wil de Vlaamse regering nog een levenskrachtige land- en tuinbouw ?

Tot slot vragen wij, naar analogie van het Strategisch Plan Ruimtelijke Economie van minister Van Mechelen, van minister Dua een Strategisch Plan Ruimtelijke Landbouw.

– Vragen en opmerkingen

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Het behoort niet tot de taken van het parlement om bilateraal overleg te organiseren. Wel moeten wij alle

partijen en adviesraden aan het woord laten om ons zo goed mogelijk te informeren.

De heer Patrick Lachaert : Ik heb twee uitgangspunten. Ten eerste vraag ik mij af wat het voordeel was van het steeds weer voor zich uitschuiven van het hele probleem. Als gevolg daarvan moeten nu de Europese richtlijnen versneld omgezet worden in Vlaamse regelgeving. De heer Devisch vraagt zich af waarom alles zo snel moet gaan. Het antwoord is eenvoudig : men heeft jarenlang niets gedaan aan de voorbereiding of de uitvoering. Men heeft het te ver laten komen. Ten tweede lees ik in het regeerakkoord dat de regering de gevolgen van het beleid niet op de burger wenst af te wentelen. De regering neemt zich voor die zelf te dragen.

De heer Devisch zegt dat het voorstel verder gaat dan wat Europa vraagt. Waar gaat het dan precies over ? Kan hij dat in een nota uitwerken ?

In zijn uiteenzetting verwacht hij gebieden met landbouwgebruik met landbouwzones. Die laatste zijn afgebakend in het RSV. De eerste kunnen bijvoorbeeld deel uitmaken van een groengebied en zijn dan niet als landbouwgebied ingekleurd op de gewestplannen. Het verschil tussen beide zou volgens de spreker 20.000 hectare bedragen. Ik betwijfel dat. Volgens mijn informatie is het niet meer dan 3.000 hectare.

De heer Devisch wijst op de vele erfdienstbaarheden, geboden en verboden die de landbouwer treffen. Wat stoort de landbouwers het meest ?

Hij sprak ook van groengebieden die niet in het VEN liggen. Minister Dua zou namelijk een dubbele agenda hebben en vooral landbouwgebieden in het VEN opnemen. Welke groengebieden zijn dat ?

Volgens de heer Devisch heeft Vlaanderen voor 774.000 hectare aan gebieden met landbouwgebruik. De landbouwtelling levert dan weer 830.000 hectare op. Kan de spreker dat verschil uitleggen ?

Mevrouw Isabel Vertriest : Volgens mij wordt er bewust verwarring gecreëerd door termen als landbouwgebruik en landbouwbestemming door elkaar te halen. Een en ander bewijst juist dat er veel groengebieden zijn die nog niet de bestemming kregen die zij verdienen.

Op de invoeging van artikel 36ter in het natuurdecreet ga ik hier niet in. De verklaring van het feit dat de toelichting in het voorstel van decreet zo

uitgebreid is, ligt in artikel 6 van de Habitatrichtlijn en in het met redenen omklede advies van Europa.

De Boerenbond wil dat het voorstel beperkt wordt tot de Habitatrichtlijn. Maar het is juist die richtlijn die om evenwaardige natuurcompensaties vraagt.

De heer Johan De Roo : Wat betekent het concreet voor een landbouwer dat zijn grond zwart is ingekleurd op de getoonde kaart ? Wat mag hij op die plaats minder dan vroeger ?

De heer Noël Devisch : Het tijdschema voor de omzetting van de Habitatrichtlijn was nooit de verantwoordelijkheid van de Boerenbond, maar wel van de overheid. De vertraging is niet de schuld van de landbouworganisaties. Wij stonden nooit op rem, maar voerden integendeel constructieve gesprekken.

Wat de financiële verantwoordelijkheid van de overheid betreft, blijven wij in de onzekerheid. In de tekst worden termen als "kan", "mag" en "zou kunnen" gebruikt. Het is onduidelijk wat er precies zal staan in de twintig uitvoeringsbesluiten. Welke visie zal de regering hanteren ? Zij is zeer ambitieus, maar heeft zij het nodige budget ?

Ik zal de nota over de omzetting van de richtlijn waarom de heer Lachaert vroeg, bezorgen.

Ik respecteer het onderscheid tussen landbouwgebieden en agrarische zones. Het verschil bedraagt 20.000 hectare, want er is tot 80.000 hectare zonevreemde landbouw, terwijl 100.000 hectare aan landbouwgebied voor andere activiteiten gebruikt wordt. In mijn uiteenzetting verwezen mijn cijfers steeds naar het effectieve landbouwgebruik.

De heer Patrick Lachaert : U sprak wel degelijk over de VEN-afbakening toen u het getal van 20.000 hectare landbouwgrond noemde.

De heer Noël Devisch : Dan heb ik mij versproken.

Het belangrijkste effect van de zwarte kleur op de getoonde kaart is dat de boer dat land niet meer kan gebruiken, of alleen nog kan gebruiken met beperkingen op het vlak van bemesting, uitrijregeling, natuurvergunningen, drainering en het omploegen in het geval van historisch permanent grasland. Door al die beperkingen gaan jonge landbouwers twijfelen aan de haalbaarheid van hun onderneming.

Ik suggereer niet dat de minister een dubbele agenda heeft. Ik had het niet over de groengebieden buiten het VEN.

Het verschil in de berekening van het landbouwareaal is als volgt te verklaren. De ene berekening is bruto, de andere netto. De bruto berekening bevat ook graskanten en landwegen, de netto berekening niet. Het verschil bedraagt ongeveer 100.000 hectare.

Wij dringen aan op een vereenvoudiging van de toepassing van artikel 36ter.

Er zit geen tegenspraak tussen de ecologische compensaties die de Habitatrictlijn voorschrijft en de financiële compensatie daarvan door de overheid. Gebeurt dat laatste niet, dan betaalt de landbouwer twee keer. Maar met de ecologische compensatie mag men ook niet overdrijven, zoals men wel doet in het dossier-Deurganckdok. Het verdwijnen van 40 hectare natuurgebied compenseren met 600 hectare elders is onaanvaardbaar. Dat gaat mijn begrip te boven.

Op de vraag van de heer De Roo verwijs ik naar de opsomming van de mogelijke beperkingen. Ik ben wel bereid een synthese voor te leggen waarin staat welke beperkingen in groen-, vogelrichtlijn- en habitatrictlijngebieden de belangrijkste rol spelen.

De heer Patrick Lachaert : Kan aan de nota de ik vroeg over de zogenaamd te strenge toepassing van de Europese richtlijn, ook een vergelijking met Nederland en Duitsland toegevoegd worden ?

De heer Noël Devisch : Als we die gegevens kunnen vinden, is dat een interessante oefening.

3. Algemeen Boerensyndicaat (ABS)

– Afbakening VEN en IVON

De heer Guy Depraetere, algemeen secretaris ABS : De eerste fase van de afbakening van het VEN is volop bezig. In die eerste fase gaat het over de consensusgebieden. Dat zijn gebieden die niet gevraagd worden voor de Gewenste Agrarische Structuur, maar wel passen in de zones die in de prioriteitenkaart van het Instituut van Natuurbehoud vooropgesteld worden als VEN. Bij die eerste toetsing – het gaat over 76.000 hectare – stellen we vast hoe gevoelig de zaak ligt met betrekking tot de weerslag op de landbouw. Bij de uitwerking van de VEN-afbakening wordt wel overleg gepleegd met verschillende belangengroeperingen, namelijk in de zogeheten klankbordgroep.

Dit is bij de opmaak van dit voorstel van decreet niet gebeurd. Er werd tot op heden nog steeds geen overleg gepleegd met de landbouwsector, al zijn de gevolgen voor de landbouw aanzienlijk.

Het Vlaams regeerakkoord van 8 juli 1999 bepaalt dat in het VEN, dat 125.000 ha groot zal zijn, 38.000 ha nieuw natuurgebied moet komen. Naast het VEN moet ook 10.000 ha bosuitbreiding gerealiseerd worden. Het is duidelijk dat deze nieuwe bestemmingen hoofdzakelijk zullen gevonden worden in de agrarische structuur.

Daarnaast wordt ook het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) afgebakend, met 150.000 ha verwevingsgebied. In de beleidsnota Landbouw 2000-2004 staat duidelijk gestipuleerd dat het bestaan van 750.000 ha agrarisch gebied als bindende bepaling is opgenomen. In het RSV staat op pagina 583 : "Het Vlaams Gewest bakent in de gewestplannen of in de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw, af". In dezelfde beleidsnota staat dat maximum 70.000 ha natuurverwevingsgebied in agrarisch gebied mag liggen. Voor ons is het duidelijk dat als men zo doorgaat en de 750.000 ha agrarisch gebied niet gauw afbakent, deze norm er nooit zal worden gehaald.

– Habitat- en vogelrichtlijngebieden

De speciale bestemmingszones, aangeduid in uitvoering van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijnen, zijn beiden goed voor elk 100.000 ha. Deze bevatten na aftrek van de overlapping 50.000 tot 60.000 ha in landbouwgebruik, waarvan 40.000 tot 50.000 ha in agrarisch gebied. De gevolgen voor de landbouw zijn dus aanzienlijk, aangezien deze gebieden een aantal landbouwbeperkingen met zich meebrengen. Ik maak dit duidelijk aan de hand van enkele voorbeelden.

Zo is er de beperking van landbouwbedrijfsvoering en teeltplan in bepaalde agrarische gebieden : in nieuwe terreinen die erkend kunnen worden als natuurreservaat (artikel 36) en voor terreinen met historisch permanent grasland (artikel 9, § 1). Door de overdruk van speciale beschermingszones op de ruimtelijke bestemming als agrarisch gebied, zouden tienduizenden hectaren landbouwgrond in feite een natuurbestemming krijgen. Natuur krijgt immers prioriteit.

De ruimtelijke ordening moet worden gerespecteerd en moet omwille van de rechtszekerheid pri-

meren op de sectordecreten, zoals het natuurdecreet.

Het recht van voorkoop wordt verder uitgebreid naar gebieden met een volgens artikel 37 vergelijkbare bestemming. In het kader van dit recht van voorkoop kan door een ruimtelijk uitvoeringsplan de bestemming wijzigen. De land- en tuinbouw zullen hier geen verhaal tegen hebben.

Het voorstel gaat ook verder dan de Habitatrichtlijn. Naast het feit dat bepaalde maatregelen het landbouwbeheer van de grond kunnen beperken, wordt er tevens een vergunningsplicht opgelegd op tal van agrarische gebieden (artikel 13, § 4), inclusief de habitatgebieden. Dit impliceert dat voor alle handelingen een toestemming moet worden gegeven. Denk maar aan drainage of ontwatering. Bovendien kunnen gebodsbepalingen worden opgelegd, wat volkomen in strijd is met ons rechtssysteem, dat is gebaseerd op een vrijemarkteconomie. Al deze bepalingen gaan verder dan de Habitatrichtlijn.

Er zijn ook de natuurinrichtingsprojecten, die overal kunnen worden opgezet. De oorspronkelijke bepaling dat minstens 90 procent van de oppervlakte van de natuurinrichtingsprojecten gelegen moest zijn in een VEN of in groen-, park-, buffer- en bosgebieden, is nu geschrapt, wat met zich meebrengt dat natuurinrichtingsprojecten ook buiten deze gebieden mogen liggen, dus in agrarisch gebied (artikel 47, § 1). De her en der lopende projecten dienen gekoppeld te worden aan de VEN-afbakening, zodat deze kunnen worden aangepast aan het VEN. Indien gronden niet gevraagd worden in het VEN, moeten ze uit het project geschrapt worden.

Ik heb ook nog een opmerking over de bosuitbreidingszones. Voor 50 tot 60 ha bosuitbreiding gaat men op zoek naar een zoekgebied dat het tienvoudige beslaat van de te realiseren bosuitbreiding. Ook dit zorgt voor heel wat rechts- en toekomstonzekerheid bij de landbouwers.

De vergoeding voor het patrimonium- en gebruiksverlies als gevolg van de doorgevoerde maatregelen, wordt onvoldoende geregeld. In het voorliggende voorstel worden zelfs vergoedingsregelingen geschrapt, zoals de vergoeding bij de uitvoering van het natuurrichtplan (art. 50, § 4). Elke beperking van de bedrijfsvoering impliceert een inkomens- of kapitaalsverlies. Een planschadevergoeding voor eventuele bestemmingswijzigingen volstaat niet. De ervaring leert ons dat de vergoedingen zeer laag liggen, zowel voor het beheer als voor de vergoeding van het inkomensverlies.

Voor de natuurrichtplannen vragen we meer openheid. Natuurrichtplannen moeten ernstig worden onderzocht en uitgewerkt. Als er landbouwgronden bij worden betrokken, dienen de voor landbouw bevoegde administraties kennis te krijgen van het geplande natuurbeleid en de mogelijkheid krijgen om een advies te formuleren. Dit is niet meer dan logisch, gezien de uitgebreide adviesbevoegdheid van de afdeling Natuur in de Vlaamse wetgeving. De natuurrichtplannen moeten tot standkomen in consensus met de betrokken eigenaars en gebruikers. Zij moeten ook de kans krijgen beroep aan te tekenen tegen een natuurrichtplan.

Wanneer komt er duidelijkheid over de huiskavels, de aan mekaar hangende weilanden rond het bedrijf? Deze huiskavels hebben in het kader van het mestdecreet een ontheffing gekregen voor de bemesting. De natuurrichtplannen kunnen evenwel de toegekende ontheffingen ongedaan maken en eigen restricties opleggen, los van het mestdecreet.

Een overleg met de landbouwsector is dus noodzakelijk. Het is zeer belangrijk dat er een voortdurende dialoog en een permanent overleg kan zijn tussen de voornaamste actoren van het buitengebied in een permanent overlegorgaan, dat voorstellen kan formuleren om bestaande en toekomstige knelpunten op te lossen. Dergelijk overleg dient in het decreet te worden geïntegreerd.

– Conclusie

We kunnen concluderen dat vele poortjes werden geopend om natuuruitbreiding steeds mogelijk te maken in agrarisch gebied, ook na de afbakening van het VEN, het IVON en de habitat- en vogelrichtlijngebieden. Het decreet gaat een stuk verder dan de Europese richtlijnen vereisen. Er is een ernstige aantasting van de vrijheid van het landbouwbedrijfsbeheer in agrarisch gebied.

Er zijn te weinig waarborgen ingebouwd voor een passende vergoeding voor de waardevermindering en het inkomensverlies door de afbakeningsmaatregelen. De regering zelf moest dit decreet opmaken, zodat de rechtmatige wegen van advies en overleg gevolgd konden worden. Met voorliggend decreet creëert men gewoon meer groen in landbouwgebied. De agrarische structuur wordt steeds verder uitgehold.

De vertwijfeling in de landbouw is groot. Overal kunnen gebieden met beperkingen opduiken. De toekomst van vele bedrijven is onzeker. Het ABS eist daarom dringend rechtszekerheid. De bedrij-

ven moeten bestemmingszekerheid krijgen, zowel voor de grond als voor de bedrijfsgebouwen. Vele bedrijven zijn of zullen in de toekomst zonevremd worden. Hoe kan men deze bedrijven rechtszekerheid geven? Via een bedrijfskorrel of via een ruimtelijk uitvoeringsplan met aangepaste voorschriften? Of zoals men het probleem van de zonevremde woningen heeft opgelost?

Als deze garanties niet kunnen worden gegeven, dient men resoluut over te gaan tot onteigening of bedrijfsverplaatsing. Het beleid heeft ervoor gezorgd dat deze decreten en afspraken werden gemaakt, het moet nu ook zijn verantwoordelijkheid opnemen en overgaan tot een heldere aanpak. De boeren willen niet langer gegijzeld worden door een struisvogelpolitiek. Kiest men voor natuuruitbreiding, dan moet men eerst de socio-economische weerslag regelen.

Het ABS kiest voor een harmonisch samengaan van natuur en landbouw. Voor de gronden die nu in landbouwgebruik zijn moet een compromis voor nu en de toekomst mogelijk zijn. Laat de landbouwer deze gronden beboeren met eventueel wat minder bemesting en enige andere maatregelen, maar laat ons de landbouw niet volledig opofferen voor extreme natuurwaarden. Deze kunnen veel eerder gerealiseerd worden in de andere gebieden waar geen landbouwgebruik op zit.

4. Vlaams Agrarisch Centrum

– *Uitgangspunten*

De heer Ignace Van de Walle : Vlaanderen kende tot voor kort geen traditie op het vlak van de ruimtelijke ordening. Daardoor komt de bestemming die we aan de ruimte willen geven, niet altijd overeen met het huidige gebruik. Zo bevinden zich in de groene gebieden die we in de eerste fase van de VEN-afbakening willen aanduiden, ongeveer honderd landbouwbedrijven, waaronder negentig rundveebedrijven. In de natuurontwikkeling passen zeker veel graslanden en het meest natuurlijke en enige betaalbare onderhoud daarvan is en blijft nog altijd de begrazing door vee. Het is dan ook in ieders belang dat deze bedrijven daar kunnen blijven. Daarvoor is nood aan een bedrijfsmatige aanpak, in plaats van de lineaire zoals nu wordt bepaald.

Deze bedrijven moeten een inkomen kunnen genereren en zich kunnen aanpassen aan eigentijdse ontwikkelingen, als vergunningen, huiskavels en noodzakelijke aanpassingen.

Ik wil erop wijzen dat het verleden van deze boeregezinnen precies een waarborg is voor de toekomst, want op het moment dat niemand – ook de overheid niet – aandacht had voor de natuur, hebben zij ervoor gezorgd dat we nog natuurgebieden hebben. Ze konden die prachtige stukken open ruimte ook volgestouwd hebben met villa's of zijn ingegaan op de eisen van een geïndustrialiseerde landbouw.

Bovendien is en blijft natuurontwikkeling nog altijd een appreciatie. Zal gekozen worden voor prachtige, toegankelijke cultuurlandschappen, of voor meestal ontoegankelijke en lang niet altijd 'aibare' wildgroeilandschappen? Of zal het een mix van beide worden? Wie zal zeggen voor welk systeem de grote massa van de bevolking opteert? Daarnaast is bij mijn weten nog nooit onderzoek uitgevoerd. Het Vlaams Agrarisch Centrum opteert voor een verregaande vorm van verwevenheid. Het VAC opteert tevens voor een eerlijke behandeling van diegenen die tegen beter weten in Vlaanderen laatste beetje natuur behouden hebben. De hierna volgende bemerkingen in de artikelsgewijze bespreking zijn dan ook punt voor punt geïnspireerd door de eerder aangehaalde uitgangspunten.

– *Historisch permanent grasland*

De definitie van historisch permanent grasland vinden we terug in artikel 2, 5° van het decreet op het natuurbehoud. De percelen die door het Instituut van Natuurbehoud nu als historisch permanent grasland zijn aangeduid, kloppen vaak niet of al lang niet meer met de realiteit. Als veel percelen als dusdanig worden aangeduid, is een voortzetting van een normale bedrijfsvoering trouwens onmogelijk.

– *Erkende terreinbeherende vereniging*

De definitie van erkende terreinbeherende natuurvereniging wordt gegeven in artikel 2, 16° van het decreet op het natuurbehoud. In de praktijk en volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 29 juni 1999 blijkt dat er geen nieuwe verenigingen meer kunnen worden opgericht en erkend. Het zou echter interessant zijn om bepaalde nieuwe verenigingen, zoals bijvoorbeeld een samenwerkingsverband van boeren om gronden in natuurgebieden te kopen en te beheren volgens het natuurrichtplan, in aanmerking te laten komen voor erkenning en subsidiëring. Zo zouden boeren en boerinnen hun aangetast inkomen uit economische activiteiten gedeeltelijk kunnen goedmaken met niet verkoopbare – en daardoor tot op heden niet bezoldigbare –

diensten aan de samenleving. De bestaande gebruiksovereenkomsten in natuurreservaten kunnen jaarlijks door de natuurverenigingen verbroken worden. Dit zorgt voor heel wat onzekerheid, vooral bij de deelnemende landbouwers.

– *Huiskavel*

Bij artikel 2 van het voorstel decreet wordt een definitie van huiskavel toegevoegd aan artikel 2 van het decreet natuurbehoud (33°). Deze definitie is echter te eng. Sommige huiskavels liggen aan de overkant van de straat. De koeien steken elke dag de straat over, maar deze kavel wordt niet erkend als huiskavel. Huiskavel is wat de boer als huiskavel opgeeft. De huiskavel bestaat uit die percelen die hem de mogelijkheid geven om alle stalgebonden vee, zoals melkvee dat dagelijks op stal komt voor het gebruik van de melkinstallatie, dagelijks op te stallen en te weiden, en om dieren die bijzondere aandacht en controle vergen, te weiden in de nabijheid van het erf. Dat deze percelen noodzakelijk zijn voor een goede bedrijfsvoering, maar daarom nog niet noodzakelijk letterlijk aan het erf palen, weet iedereen die vertrouwd is met de praktijk.

Overigens worden veel bedrijven door deze definitie tweemaal gestraft. Hoeveel bedrijven hebben hun 'letterlijke' huiskavel niet buiten hun wil om verloren, door bijvoorbeeld woonuitbreiding, met als negatief gevolg dat de huiskavel moest worden verlegd naar een minder gemakkelijke locatie. En die locatie past dan naderhand ook niet meer in de eerder vermelde definitie.

Elders in het decreet wordt overigens ook nog een maximumoppervlakte vastgelegd voor bepaalde ontheffingen. Het betreft de nieuwe paragraaf 6 die aan artikel 13 wordt toegevoegd. Een vrijstelling van vergunningsplicht voor vegetatiewijziging kan worden gegeven voor onder meer huiskavels, maar dan wel op voorwaarde dat de huiskavel niet groter is dan 3 ha. Dit getuigt opnieuw van weinig realiteitszin. Een maximumlimiet kan in dit geval onmogelijk een absoluut getal zijn, maar dient afhankelijk te zijn van de veebezetting van het bedrijf. Duurzame veehouderij houdt in dat de dieren niet zomaar over een uitloop beschikken, maar over een weidebeloop, waar zij in de zomermaanden aan het grootste gedeelte van hun ruwvoederbehoefte kunnen voldoen.

– *Agrarische gebieden met ecologisch belang*

Inzake artikel 20, 2° van het decreet op het natuurbehoud lezen we dat als GENO (Grote Eenheden

Natuur in Ontwikkeling) kunnen worden aangeduid 'de agrarische gebieden met ecologisch belang, de agrarische gebieden met bijzondere waarde'. Dit kan eigenlijk niet: GENO behoort tot het VEN en heeft dan ook als hoofdfunctie natuur. Agrarische gebieden met ecologisch belang hebben landbouw als hoofdfunctie, zie daarvoor het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Deze gebieden zouden eventueel in aanmerking kunnen komen voor het IVON, maar niet voor het VEN.

– *Recht van voorkoop*

Artikelen 37 tot en met 40 van het decreet op het natuurbehoud handelen onder meer over het recht van voorkoop. Het voorstel tot wijziging van het decreet voorziet in enkele wijzigingen hierop. Dit recht van voorkoop leidt tot heel wat misverstanden en problemen op het terrein, waaronder malversaties met het aftekenen van de pacht. De Vlaamse regering kan de VLM machtigen het voorkooprecht voor haar rekening uit te oefenen. In de praktijk wordt de schijn gewekt dat het recht van voorkoop van de overheid voorrang heeft op het recht van voorkoop ingevolge de federale pachtwet. Dit ruikt naar misleiding van de burgers door de overheid.

De persoon die zich bij de boeren aanmeldt om de aankopen de facto uit te voeren, moet zich legitimeren. We bedoelen daarmee dat hij moet aantonen of hij al dan niet het recht heeft over te gaan tot onteigening of aankoop. Hij moet de ware toedracht duidelijk schetsen. De koper of aankopende instantie dient volledig los te staan van de beheerders instantie, waarmee men dan later als gebruiker, pachter of kandidaat voor perceelsruil onvermijdelijk weer te maken krijgt. Concreet betekent dit dat in een inrichtingsproject dat wordt beheerd door de VLM, de VLM niet ook de instantie kan zijn die de boeren op het terrein contacteert inzake verkoop, het aftekenen van de pachtrechten of het uitoefenen van het voorkooprecht.

Intimidatie door overheidsinstanties bij de aankoop of ruil van percelen of het aftekenen van de pachtrechten, is schering en inslag. De traditionele pachtvereffening in baar geld en zonder kwitantie, een traditie die door de pachtwet terecht wordt erkend als wettelijk, wordt gretig aangegrepen om de gronden zogenaamd pachtvrij aan te kopen. Deze problematiek is aan een grondige evaluatie en onderzoek toe. Immers, het gaat niet om een onwetendheid of de overheidsinstantie die misleid zou zijn door de eigenaars, maar om het bewust uitspelen van het feit dat een bestaande toestand niet kan worden bewezen, wat iets heel anders is. Een

regelgeving die het pesten van de burgers door de overheid verbiedt, is hier duidelijk op zijn plaats.

– *Aankoopplicht*

Artikel 42 van het natuurdecreet handelt over de aankoopplicht van het Vlaams Gewest. Waarom moet eerst aangetoond worden dat de leefbaarheid van de huidige bedrijfsvoering ernstig in het gedrang komt, vooraleer er sprake kan zijn van een aankoopplicht? Overigens blijkt uit deze artikels dat de wetgever in de waan verkeert dat alle landbouwers volledig eigenaar zijn van hun bedrijf, terwijl de meesten pachter zijn van een hele lijst van grondeigenaars. Wat met de pachter, als de eigenaar wil verkopen? En wat met de eigenaar als de pachter weg wil?

– *Schadevergoeding inkomstenverlies*

In artikel 43 lezen we: 'Indien een onroerend goed wordt gebruikt dat binnen een GEN of GENO ligt, kan van het Vlaams Gewest een vergoeding gevraagd worden in de mate dat inkomstenverlies kan aangetoond worden ten gevolge van de maatregelen conform artikel 25, § 3, 2°, 1).' De verwijzing naar een limitatieve lijst van maatregelen die voor schadevergoeding in aanmerking komen, dient geschrapt. Aantoonbare schade is schade.

– *Beheersovereenkomsten*

Zoals het er nu voorstaat, zullen de natuurrichtplannen nog verscheidene jaren op zich laten wachten. Dit betekent concreet dat bij de afbakening van de natuurgebieden wel onmiddellijk beperkingen zullen worden opgelegd, maar dat de mogelijkheid om beheersovereenkomsten af te sluiten, gedurende verschillende jaren onbestaande zal zijn. In afwachting van de goedkeuring van de natuurrichtplannen, zouden dan wel als overgangsregeling beheersovereenkomsten kunnen worden afgesloten naar het model van de vrijwillige beheersovereenkomsten water en natuur, die nu buiten het natuurgebied mogelijk zijn.

Ontheffing kan worden toegestaan, maar deze mogelijkheid wordt beperkt tot het compleet uitgeholde principe van het gezinsveeteeltbedrijf. Ik zal aantonen waarom wij van oordeel zijn dat het gezinsveeteeltbedrijf hier geen gepast criterium is. Artikel 45, § 2 van het decreet op natuurbehoud vermeldt: 'Deze vergoeding wordt berekend op basis van de door de grondgebruiker geleverde inspanningen en de eventuele inkomstendering in gevolge deze overeenkomst.' De vergoedingen worden lineair bepaald en zijn dus in vele gevallen

niet voldoende. Niet alle schade wordt vergoed. Denken we maar aan de onkosten voor mestafzet. Het VAC heeft enkele jaren terug een bedrijfseconomische doorlichting uitgevoerd van verschillende bedrijven, waaruit bleek dat de vergoedingen via beheersovereenkomst volstrekt ontoereikend zijn. Dit is in strijd met de grondwet, waarin gesteld wordt dat alle aantoonbare schade moet worden vergoed.

Er wordt een plafond ingesteld voor de samenvoeging van verschillende beheersovereenkomsten. Als men dus meerdere zaken wil doen, dan wordt men niet voor alles vergoed. In de communicatie terzake wordt een vertekend beeld opgehangen. Ook hier dienen wij ons standpunt te herhalen dat alle schade moet worden vergoed, en dat een dergelijk plafond in dit vergoedingstelsel niet kan.

– *Gevolgen voor de fiscaliteit*

Hier en daar kwam al het probleem ter sprake van de mogelijke schade die de landbouwer in de praktijk kan ondervinden van natuurbeschermende maatregelen. Daarin was nog nergens aan de orde dat er ook nog een andere vorm van schade bestaat: in de personenbelasting onder het forfaitair systeem worden landbouwgronden in groene bestemmingen vaak evenveel belast als in gebieden met landbouwbestemming.

Indien de landbouwer een beheersovereenkomst kon afsluiten, en daarvoor werd vergoed, bestaat de mogelijkheid dat hij op deze inkomsten wordt belast. Indien dit echter – om welke reden dan ook – niet het geval is, heeft hij wel de opbrengstderiving van de beperkende maatregelen, maar wordt hij forfaitair belast zoals zijn collega's in gebieden zonder natuurbeperkingen. Reden te meer om in de regelgeving uiterst omzichtig om te gaan met aankoopplicht, vergoedingen en dergelijke. Laten we er niet te snel van uitgaan dat met de mogelijkheid van beheersovereenkomsten en 'een' vergoeding alles opgelost is.

– *Bemesting*

Volgens het decreet op het natuurbehoud is er een ontheffing van lagere bemestingsnormen voor gezinsveeteeltbedrijven gedurende twee generaties. Dit is discriminerend omdat veel echte gezinsveeteeltbedrijven niet de erkenning als gezinsveeteeltbedrijf hebben. Dit voordeel was immers niet gekend op het moment dat het statuut gezinsveeteeltbedrijf kon worden aangevraagd. Bovendien hebben heel wat gezinsveeteeltbedrijven dit statuut niet aangevraagd, omdat er voor hen geen enkel

voordeel aan vastzat, maar wel heel wat administratieve verplichtingen moesten worden vervuld. En bijkomend dient hier vermeld dat door allerhande gesjoemel zeer veel integratiebedrijven ten onrechte als gezinsveeteeltbedrijf werden erkend. De term gezinsveeteeltbedrijf dient dan ook vervangen, of ten minste aangevuld met een omschrijving voor die landbouwers die de economische zelfstandigheid van hun bedrijf kunnen aantonen.

Overigens verzetten wij ons tegen de beperking dat de ontheffing slechts voor twee generaties wordt gegeven. Men gaat er toch niet vanuit dat de natuur geen decretale bescherming meer zal nodig hebben binnen twee generaties? Misschien moet de definitie van het Brundtlandrapport over duurzame ontwikkeling als volgt aangepast worden: "Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die tegemoet komt aan de behoeften van de huidige generaties zonder de mogelijkheden van de toekomstige twee generaties in gevaar te brengen om hetzelfde te doen."

– Vergunningen

In natuurgebieden mag over het algemeen minder bemest worden. Er is dus meer mestopslag noodzakelijk. Voor mestopslag (maar ook voor thuisverkoop, hoevetoerisme enzovoort) worden er echter geen bouwvergunningen afgeleverd in natuurgebieden. Er dient derhalve een bijzonder statuut te worden toegekend aan de landbouwbedrijfszetels in natuurgebieden. Naar analogie van bijvoorbeeld bewoning in de landbouwzone, kunnen boerenerven zone-eigen gemaakt worden in gebieden met natuurbeperkingen.

Het landbouwgebruik buiten natuur- en bosgebieden kan invloed hebben op de natuurontwikkeling in de natuurgebieden. Vandaar dat er afstandsregels worden opgesteld. Maar natuur en bos hebben ook invloed op het landbouwgebruik. De bloeipluizen van bepaalde boomsoorten kunnen bijvoorbeeld gedurende een groot stuk van het oogstseizoen vollegroonzaadbeiden onverkoopbaar maken.

– Pseudo-natuur

Nergens in het decreet wordt iets gezegd over pseudo-natuur. Een voorbeeld daarvan zijn de ganzenpopulaties die enorme schade aan de landbouwgewassen veroorzaken. Boeren die met het probleem geconfronteerd worden, krijgen nergens gehoor. Als natuurinstanties worden gesommeerd hun verantwoordelijkheid op te nemen, blijken deze ganzen niet tot de te beschermen natuur te

behoren, maar zelfs een probleem te vormen voor natuurlijke evenwichten.

Anderzijds blijkt het een heel gedoe om deze ganzen te laten bejagen, waar trouwens in de praktijk nooit iets van in huis komt. En schadevergoeding blijkt niet mogelijk, omdat nu eenmaal de mogelijkheid bestaat om de dieren preventief te laten bejagen door de houder van het jachtrecht of een overheidsinstantie. Hier is het opnieuw de boer die aan het kortste eind trekt. Terwijl een decreet dat zo gedetailleerd het behoud van de natuur naar zich toe trekt, ook op de een of andere manier dergelijke ernstige problemen van pseudo-natuur moet kunnen oplossen. Een mogelijkheid is hier artikel 51 aan te passen, bijvoorbeeld door in paragraaf 3 niet enkel het uitzetten van organismen te regelen of te verbieden, maar ook maatregelen mogelijk te maken voor beheer en beheersing van reeds aanwezige populaties.

5. Eigenaarsverenigingen

De heer Ghislain D'Ursel, namens verenigingen die de eigenaarsbelangen verdedigen: We spreken namens een aantal verenigingen van eigenaars die wonen, werken en aan recreatie doen in het buitengebied, met name: de VZW Vlaamse Landeigendom, het Algemeen Eigenaarsyndicaat, Ruimte voor Mensen en de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij.

Als behoeders van de meest kostbare gebieden in het buitengebied zijn we zeer bekommerd om de handhaving van het milieu en de natuur. We zijn traditioneel altijd met de natuur begaan geweest en denken ons steentje te kunnen bijdragen aan de verwezenlijking van een groot ecologisch netwerk. We willen dan ook graag meewerken aan het voorstel van decreet, dat we ten zeerste waarderen. We zouden het graag in die zin geamendeerd zien dat eigenaars en beheerders van het buitengebied meer medezeggenschap en meer rechtszekerheid zouden hebben.

In de voorlopige afbakening pleiten we eerder voor een verweving dan voor een onderschikking van functies. Die biedt immers nog meer kansen aan de natuur. We pleiten voor een consensusmodel en willen deelnemen aan het overleg.

Mevrouw Ryckbost zal verder ingaan op vijf punten uit het voorstel van decreet: het absoluut verbod, de totstandkoming van de natuurrichtplannen, het proportionaliteitsbeginsel, de afbakening van de VEN- en IVON-gebieden en het probleem van de financiële vergoedingen.

Mevrouw Donatienne Ryckbost : We zijn het er uiteraard mee eens dat individuele eigendoms- of gebruiksrechten kunnen worden beperkt in functie van het algemeen belang. Belangrijk daarbij is evenwel het proportionaliteitsbeginsel : men moet een evenwicht trachten te bereiken en als een beperking van individuele rechten noodzakelijk is, moeten daar vergoedingen tegenover staan. Op basis van een samenwerkingsmodel kunnen we invulling geven aan deze ideeën.

In het voorstel van decreet wordt, bijvoorbeeld voor de VEN-gebieden, een absoluut verbod van activiteiten opgelegd dat het concrete probleem van een bepaalde site overstijgt. In de plaats daarvan zouden wij opteren voor een natuurrichtplan, dat rekening houdt met de plaatselijke noden. Als men dan nog de noodzaak ondervindt een verbod voor bepaalde activiteiten op te leggen, zal dat maatschappelijk aanvaardbaarder zijn.

Natuurbehoud kan slechts efficiënt gebeuren als alle betrokkenen er zich samen voor inzetten. In het natuurrichtplan kan concreet ingevuld worden wat noodzakelijk is voor de bescherming van het natuurbehoud. Daarbij moeten de eigenaars en grondgebruikers concreet betrokken worden : zij worden immers onmiddellijk geraakt, kennen de problemen op het terrein en hebben bijgedragen tot de instandhouding van de natuurgebieden. De betrokkenheid van landeigenaars en grondgebruikers is al in het voorstel van decreet vermeld, maar ze is vrijblijvend. Wij pleiten voor een consensusmodel met de garantie van effectieve betrokkenheid van eigenaars en gebruikers. Als dat model vastzit, willen we graag dat een arbitragecommissie, met een paritaire vertegenwoordiging, op een hoger niveau kan trancheren.

Belangrijk is dat in een uitzonderingsmogelijkheid voor beperkende maatregelen voorzien wordt. Nu is daarin enkel voorzien voor de grote werken van openbaar belang, waarbij ook wel rekening gehouden wordt met sociaal-economische aspecten. Dat vinden we terug in de Habitatrichtlijn en willen we doortrekken in de VEN-problematiek. Er zal geen sprake zijn van willekeur want de finale beslissing wordt door de Vlaamse regering genomen.

Als de overheid toch beperkende maatregelen oplegt, moeten inkomsten- en waardeverlies worden vergoed. Als men daarin enkel voorziet in de uitvoeringsmaatregelen heeft men daarover geen rechtszekerheid. Het is overigens ook een begrotingsprobleem.

Bij de aanduiding van gebieden voor bijzondere bescherming moet ook inspraak van de eigenaars en grondgebruikers mogelijk zijn.

Het voordeel van dit samenwerkingsmodel tussen de overheid en de privé-belangen is dat het een groot maatschappelijk draagvlak creëert. De wil tot samenwerking is er. Het model zou in die zin innovatief zijn dat men niet de druk ondervindt van eenzijdig opgelegde beperkende maatregelen. In Duitsland, Nederland en Groot-Brittannië heeft men al dergelijke modellen tot stand gebracht.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik dank de vertegenwoordigers van de natuurverenigingen, de landbouworganisaties en de eigenaarsverenigingen voor hun bijdrage aan deze hoorzitting.

II. HOORZITTING VAN DONDERDAG 28 MAART 2002

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Aan de orde is de hoorzitting over het voorstel van decreet houdende wijziging van sommige bepalingen inzake natuurbehoud wat betreft de omzetting van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. We horen vandaag vertegenwoordigers van de SERV en de MiNa-Raad.

1. Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

De heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal SERV : Enkele weken geleden heeft de SERV deze commissie schriftelijk gevraagd een inbreng te mogen doen over dit voorstel van decreet. Dat was een vraag van alle sociale partners die zitting hebben in onze raad. Ik wil de commissie dan ook bedanken dat ze op deze vraag is ingegaan. Inspraak van het middenveld is belangrijk in deze kwestie.

Dit advies is tot stand gekomen na intensief overleg. Het vertolkt de consensus van VEV, UNIZO, Boerenbond, ACV, ABVV en ACLVB. Ook de Havencommissie onderschrijft dit advies. Ze zal in een eigen advies bepaalde punten van dit advies illustreren met praktijkvoorbeelden.

De heer Peter Van Humbeek, medewerker SERV : De SERV heeft in 2000 een vrij lijvig advies uitgebracht over een ontwerpbesluit van de Vlaamse regering. Daarin hebben we de inhoud en de achtergrond van de Vogel- en Habitatrichtlijn geschetst en de problematiek van de omzetting ervan in België en Vlaanderen. Deze aanbeveling

bouwt voor een groot deel voort op dit advies uit 2000, waarvan trouwens een aantal ideeën zijn overgenomen in het voorstel van decreet.

De hoofdlijnen van de aanbeveling van de SERV kunnen als volgt worden samengevat. Voor de SERV is een correcte omzetting van de Vogel- en Habitatrichtlijn dringend noodzakelijk. De gevolgen ervan kunnen ingrijpend zijn en zelfs ingrijpender dan nodig. Dat hangt samen met de interpretatie van belangrijke bepalingen, met de wijze van afstemming met ruimtelijke ordening en met de aandacht voor sociaal-economische compensaties. Het is dus belangrijk deze drie punten goed te regelen.

– *Correcte omzetting*

Een correcte omzetting van de Vogel- en Habitatrichtlijn is dringend noodzakelijk. Dat heeft niet alleen te maken met de bescherming van belangrijke natuurwaarden of met de Europese procedure. Er moet ook dringend meer rechtszekerheid en duidelijkheid worden geboden aan iedereen, zowel aan de industrie, de landbouw en de andere sociaal-economische activiteiten als aan de burgers en de natuurbeschermers. Ik wijs ook op de zogenaamde directe werking van een aantal bepalingen van de Vogelrichtlijn. Deze bepalingen gelden dus ook als ze nog niet zijn omgezet.

In zijn advies van 2000 had de SERV gevraagd dat de Vlaamse regering onmiddellijk werk zou maken van een degelijke en volledige omzetting. Dat is echter niet gebeurd. Daarom waardeert de SERV het voorstel van decreet tot omzetting van de Habitat- en Vogelrichtlijn dat werd ingediend in het Vlaams Parlement.

Een volledige omzetting zal pas gerealiseerd worden wanneer ook de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten zijn genomen. De SERV dringt erop aan dat men hiervan op korte termijn werk maakt.

Het voorstel van decreet bevat wijzigingen die te maken hebben met de omzetting van de Vogel- en de Habitatrichtlijn en wijzigingen die daarmee in wezen niets te maken hebben. Sommige wijzigingen van die tweede soort zijn bovendien ingrijpend en dat in twee betekenissen. Ze zijn niet alleen ingrijpend op het terrein, ze grijpen ook in op bestaande maatschappelijke evenwichten, op een consensus waarover destijds in de context van het natuurdecreet, het decreet ruimtelijke ordening en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen langdurig maatschappelijk overleg is gepleegd, ook in dit parlement. Natuurlijk moet men het bestaande beleid in vraag kunnen stellen en waar mogelijk verbeter-

ren. Bij vrij fundamentele ingrepen waarover niet onmiddellijk een brede consensus bestaat, gebeurt dit echter het best na inspraak en na een uitvoerig parlementair debat.

Daarom vraagt de SERV dat men het voorstel van decreet zou beperken tot de elementen die noodzakelijk zijn voor de correcte omzetting van de Vogel- en de Habitatrichtlijn. Dat moet zeer snel kunnen worden afgerond. Voor de andere wijzigingen van het natuurdecreet kan een afzonderlijk voorstel of ontwerp van decreet worden ingediend, zodat er meer tijd is voor overleg.

Deze vraag van de SERV sluit ook aan bij de principes van goede regelgeving. Het voorstel van decreet is een voorbeeld van wat men in de recente literatuur over kwaliteitsvolle wetgeving 'overtransposition' noemt. Dat betekent dat men de omzetting van een Europese richtlijn aangrijpt om ook andere zaken te regelen die niets met de omzetting te maken hebben. Daarbij bestaat er een risico op vertragingen omdat onnodige discussies moeten worden gevoerd. Verder is er een risico op foutieve omzetting omdat men discussies koppelt die niet mogen worden gekoppeld. Als men deze andere zaken wil regelen, zou men dat niet mogen koppelen aan de omzetting van een Europese richtlijn. We zouden in Vlaanderen heel wat minder achterstand bij de omzetting hebben als we dit principe zoveel mogelijk zouden volgen.

– *Ingrijpende gevolgen*

Een tweede kernpunt uit de aanbeveling van de SERV is dat de gevolgen van het voorstel van decreet ingrijpender zijn dan nodig. Deze gevolgen voor maatschappelijke activiteiten zijn afhankelijk van drie factoren : de interpretatie van belangrijke bepalingen, de wijze van afstemming met ruimtelijke ordening en de aandacht voor sociaal-economische compensaties. Ik sta even stil bij die drie elementen.

– *Interpretatie van belangrijke bepalingen*

Het voorstel van decreet laat volgens de SERV nog te veel ruimte voor interpretatie. Daardoor is het niet altijd duidelijk wat er precies wordt bedoeld en wat de concrete gevolgen in de praktijk zullen zijn. Alles hangt immers af van wat men verstaat onder een aantal zeer belangrijke begrippen en bepalingen en hoe deze in de praktijk zullen worden gehanteerd.

Een concreet voorbeeld is : wat zijn "dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van

redenen van sociale of economische aard" die – mits natuurcompensatie – een "betekenisvolle verstoring van de natuurlijke kenmerken van een gebied" toelaten? Daar bestaat vandaag veel onduidelijkheid en onzekerheid over. Dat is geen goede zaak. De industrie en de landbouw vrezen dat niets nog mogelijk zal zijn en dat natuurverenigingen dikwijls procedures zullen aanspannen die projecten vertragen of onmogelijk maken. Natuurverenigingen en natuurbeschermers vrezen waarschijnlijk dat alles mogelijk zal blijven en dat de natuur er niet op verbetert of achteruitgaat.

Daarom vindt de SERV dat de regelgeving duidelijker moet zijn. Daarbij gelden ook twee randbemerkingen. Ten eerste kan en moet dit niet allemaal in een decreet gedetailleerd worden geregeld, maar in dat geval moet aan de Vlaamse regering de opdracht worden gegeven om dit te doen.

Ten tweede vinden we het belangrijk dat er inhoudelijk zo nauw mogelijk wordt aangesloten bij de terminologie van de Habitatrichtlijn en de leidraad van de Europese Commissie, en dat de genuanceerde interpretatie die daaraan wordt gegeven in de toelichting van het voorstel van decreet ook zoveel mogelijk wordt verwerkt in het voorstel van decreet zelf, en natuurlijk ook in de uitvoeringsbesluiten en in de praktijk.

– *Afstemming met ruimtelijke ordening*

De afstemming met de ruimtelijke ordening is misschien wel het moeilijkste, maar ook het belangrijkste knelpunt in de discussie, omdat daarover toch wel fundamentele meningsverschillen bestaan. We hopen dan ook dat de commissie dit probleem ter harte neemt.

De SERV is er altijd vanuit gegaan dat wanneer het over de toewijzing van ruimte aan bepaalde functies gaat, de ruimtelijke ordening superieur is ten opzichte van elk ander beleidsveld. Het is immers juist in de ruimtelijke ordening dat de ruimtelijke behoeften van verschillende maatschappelijke activiteiten en beleidssectoren tegen elkaar afgewogen worden. Dat staat ook met zoveel woorden in het decreet inzake ruimtelijke ordening en in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

We zeggen niet dat die afweging in het verleden altijd zo goed is gebeurd of tot de gewenste resultaten heeft geleid, maar dat is geen reden om van het principe van de suprematie van de ruimtelijke ordening af te stappen. Voor ons kan het dan ook niet dat afbakeningen die worden gemaakt in één sector, zij het natuur, landbouw, economie, huisves-

ting of noem maar op, zonder meer gelden in de ruimtelijke ordening. Want dat brengt de bestaansreden van die laatste in het gedrang.

Op de suprematie van de ruimtelijke ordening als het over ruimtelijke keuzes gaat, geldt één uitzondering, en dat is het gevolg van uitspraken van het Europees Hof van Justitie over de Vogelrichtlijn. Het Europees Hof heeft namelijk gesteld dat de beleidsruimte van de overheid bij de afbakening van vogelrichtlijngebieden beperkt is. Alleen ecologische criteria beslissen of een gebied moet worden aangeduid als speciale beschermingszone. Er kan of mag op dat moment geen politieke of maatschappelijke afweging gebeuren. Men kan of mag dus ook geen rekening houden met de ruimtelijke bestemming van dat gebied. De SERV wil dat niet in vraag stellen, maar het is wel duidelijk dat er daardoor conflicten kunnen ontstaan met het beleid in de ruimtelijke ordening.

Het is belangrijk dat men dat erkent en goed regelt, want de mogelijke conflicten zijn niet gering. De huidige aanwijzing van speciale beschermingszones betreft een oppervlakte van meer dan 10 procent van Vlaanderen, en ongeveer de helft daarvan is gelegen buiten de groengebieden op de gewestplannen. Ongeveer 40 procent van de speciale beschermingszones is gelegen in landbouwgebied, maar er zijn ook andere planologische knelpunten, dat wil zeggen speciale beschermingszones die gelegen zijn in industriegebied, woongebied, recreatiegebied enzovoort.

Concreet heeft de SERV drie zaken voorgesteld: een zorgvuldige afstemming met het ruimtelijke beleid; het voorwaardelijk maken van afwijkingen op de ruimtelijke bestemmingsvoorschriften en een goed zicht op de sociaal-economische gevolgen.

Wat de afstemming met het ruimtelijk beleid betreft, vindt de SERV het geen goed idee dat speciale beschermingszones voortaan ook direct zouden kunnen worden aangeduid als GEN. Voor de SERV kan een speciale beschermingszones worden aangeduid als GEN, maar pas nadat het betrokken gebied eerst via de ruimtelijke ordening is omgevormd tot groengebied. Anders zou de coherentie van het ruimtelijk beleid in het gedrang komen en zou er in deze beschermingszones een strengere regime gelden dan door de Habitatrichtlijn wordt gevraagd. Daarom heeft de SERV in zijn aanbeveling een concreet voorstel geformuleerd om conflicten met de ruimtelijke ordening zoveel mogelijk te vermijden en een goede afstemming met de ruimtebalans uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen te verzekeren.

Wat het tweede punt betreft, is het goed dat het voorstel van decreet in speciale beschermingszones afwijkingen van de ruimtelijke bestemmingsvoorwaarden koppelt aan een natuurrichtplan waarin de afwijkingen gemotiveerd worden opgesomd. Wel vraagt de SERV dat dit beter wordt geregeld in het voorstel van decreet, en dat bijvoorbeeld de beroepsmogelijkheid in het huidige natuurdecreet behouden blijft.

Het derde punt gaat erover dat ondanks beide vorige punten toch nog grote en kleine knelpunten kunnen ontstaan. Grote omdat de afweging die de Habitatrictlijn toelaat slechts partieel is, kleine omdat de implicaties van de aanduiding van speciale beschermingszones voor bestaande maatschappelijke activiteiten zowel in als in de nabijheid van deze zones niet duidelijk zijn. Het betreft onder andere de gevolgen voor de bestaande exploitatievoorwaarden, voor de hernieuwing van de vergunning, voor de goedkeuring van uitbreidingen, wijzigingen en dergelijke. Daarom heeft de SERV gevraagd dat er voor elke afgebakende speciale beschermingszone een soort beleidseffectenrapport zou worden opgemaakt, waarin de gevolgen voor aanwezige en geplande activiteiten in kaart worden gebracht. Op die manier kan meer duidelijkheid worden gegeven over welke activiteiten er nog kunnen in deze gebieden, welke beperkingen voor die activiteiten gelden, voor welke gebieden wellicht compensatiegebieden moeten worden gezocht en voor welke van deze laatste gebieden eventueel geen compensatiegebieden kunnen worden gevonden en we dus in een maatschappelijke impasse terecht komen.

– *Aandacht voor sociaal-economische compensaties*

Een laatste punt betreft sociaal-economische compensaties. We vinden het raar dat deze problematiek nauwelijks aan bod komt in het voorstel van decreet terwijl het waarschijnlijk één van de belangrijkste vraagstukken is bij de implementatie van de Vogel- en Habitatrictlijn. Het gaat om vragen zoals : wanneer en hoe wordt de waardevermindering van een onroerend goed als gevolg van de aanwijzing als speciale beschermingszone vergoed ? Wanneer en hoe worden exploitatieverliezen als gevolg van de maatregelen die gelden in de speciale beschermingszones vergoed ? Wanneer en hoe worden eigenaars en gebruikers van gebieden die worden aangewezen als compensatiegebied vergoed ?

Het zijn vragen waarop de SERV een duidelijk antwoord verwacht, en waarop de SERV zelf ook

een antwoord heeft geformuleerd in zijn aanbeveling. De SERV heeft trouwens al herhaaldelijk gevraagd dat de Vlaamse regering en het Vlaams parlement een duidelijke visie zouden ontwikkelen op de wijze waarop beperkingen van het gebruiks- en eigendomsrecht al dan niet worden vergoed zodat daarover meer samenhang en eenvormigheid gerealiseerd kan worden.

Verder vraagt de SERV dat ook het debat over de financiering van de kosten van de compenserende natuurmaatregelen (dit wil zeggen van de ontwikkeling van een evenwaardige habitat van minstens een gelijke oppervlakte) uitvoeriger zou worden gevoerd. Nu staat er in de toelichting enkel dat het "in overeenstemming met het beginsel dat de vervuiler betaalt, logisch lijkt dat de eventuele vergunninghouder van de activiteit de kosten van de compenserende maatregelen draagt". Maar dat is waarschijnlijk niet altijd realistisch. Ook is niet vermeld over welke kosten het concreet gaat. De overheid zal volgens de SERV in de meeste gevallen zelf actief initiatieven moeten nemen bij het zoeken naar ecologische compensatiegebieden.

– *Conclusie*

Bij wijze van besluit kunnen we stellen dat de correcte omzetting van de Vogel- en Habitatrictlijn dringend noodzakelijk is, en dat het voorstel van decreet duidelijk een verbetering is in vergelijking met het ontwerpbesluit van de Vlaamse regering uit 2000. Het is dan ook een goede vertrekbasis voor de omzetting.

De SERV vraagt wel meer aandacht voor drie zaken : het verhogen van de rechtszekerheid door duidelijkere bepalingen die minder ruimte laten voor interpretatie ; een betere afstemming met de ruimtelijke ordening en een betere en meer uitvoerige behandeling van de problematiek van sociaal-economische compensaties.

– *Vragen en opmerkingen*

Mevrouw Isabel Vertriest : U vindt het niet logisch dat wie het project uitvoert in het algemeen belang, ook betaalt voor de compensaties. Ik vind het vanzelfsprekend dat beide zaken aan elkaar gekoppeld worden. Ik begrijp dan ook niet dat u vraagt wie de compensaties gaat betalen.

De heer Peter Van Humbeek : De zaak is niet duidelijk geregeld in het voorstel van decreet. De vraag blijft wie het gaat betalen. Voorts blijft het onduidelijk voor welke activiteiten men de procedure van artikel 36ter gaat kunnen invoeren. Gaat

dat over havenuitbreidingen, grote infrastructuur of gaat dat ook over een bedrijf dat wil uitbreiden? Als het gaat om kleinschalige projecten en ze moeten compensatiegebieden gaan financieren, is de vraag om welke kosten het gaat. Gaat het om de aankoop van de gronden of om de inrichting van de gebieden? Hoe lang moet men betalen voor de instandhouding van die gebieden? Die zaken zijn allemaal niet geregeld. Voor kleinschalige projecten kan dat gewoon onbetaalbaar zijn. Wat doet men dan? Daarom vragen we om dat iets uitvoeriger te behandelen dan één zin in de toelichting. Voor de problemen in de praktijk is het geen oplossing om te stellen dat de veroorzaker betaalt.

De heer Johan Malcorps : Ik had graag wat meer toelichting. U doet een vrij verregaand voorstel om het voorstel van decreet te beperken tot de omzetting van de Habitatrichtlijn en al de rest, zoals de afbakening van het VEN, eruit te halen. Waarom dit voorstel? Ik begrijp het niet goed. Welk manoeuvre zit achter het voorstel om zaken die volledig met elkaar te maken hebben, uit elkaar te halen?

De heer Peter Van Humbeeck : Er zit geen enkel manoeuvre achter, maar wel twee overwegingen. Er staan een aantal zaken in het voorstel van decreet die niets met de Habitat- of Vogelrichtlijn te maken hebben. Die staan trouwens in de toelichting opgesomd.

Een eerste overweging is dat een aantal zaken die erin staan rond de natuurreservaten, rond de nieuwe regeling in verband met de permanente historische graslanden, rond de nieuwe procedure voor de afbakening van VEN, allemaal zaken zijn die ingrijpende wijzigingen met zich meebrengen. Men heeft hier in het kader van het natuurdecreet en van het structuurplan Vlaanderen heel lang over gediscussieerd. We vragen enkel of het niet zinvol zou zijn om hier wat langer stil bij te staan en er wat dieper over na te denken.

Een tweede overweging is dat het in Vlaanderen gangbaar is om de omzetting van een Europese richtlijn aan te grijpen om tegelijkertijd ook een aantal andere zaken te regelen. Dit is niet goed. Het leidt vaak tot foute koppelingen. Bovendien krijgt men op deze manier vertragingen in de omzetting van de Europese richtlijnen. Tenslotte loopt men ook het risico dat men zaken foutief gaat omzetten omdat discussies worden opengetrokken en onnodige koppelingen gemaakt. We zouden het een goede zaak vinden dat enkel de Europese richtlijn zou omgezet worden. Andere punten moe-

ten dan op een ander ogenblik, via een andere procedure, geregeld worden.

De heer Jacky Maes : Is dit niet contradictorisch met wat in punt één van uw rapport staat? Volgens de SERV zou de natuur immers behoefte hebben aan een offensief natuurbeleid. Eenmaal begonnen moet men toch een stap verder durven gaan? U wil dat men zich beperkt tot het louter noodzakelijke.

De heer Peter Van Humbeeck : Ik zou toch wel willen wijzen op een belangrijke passage. We hebben gezegd dat al die andere punten, op korte termijn moeten afgerond kunnen worden. Er is dus geen sprake van een verdragingsmanoeuvre. Een aantal discussies moeten enkel diepgaander gevoerd worden. Dit hoeft geen jaren te duren. Dit kan ook binnen een heel korte tijdsperiode gebeuren. Dit staat trouwens ook op deze manier in ons advies.

De heer Pieter Kerremans : Het ligt niet in onze bedoeling om hier een debat te voeren. We willen enkel toelichting rond het advies geven. Wij werken enkel vanuit de consensus in de Raad en de argumenten die door alle sociale partners werden uitgewerkt. Hier zit geen enkel manoeuvre achter. Voor ons hoeft er geen andere timing te zijn voor de omzetting. Voor de andere wijzigingen van het natuurdecreet vragen we enkel wat meer tijd voor overleg. Zo men kan dan tot een consensus en, hier in dit parlement, tot beslissingen komen. Dit kan de zaak enkel vooruithelpen.

Het belangrijkste is dat de SERV voorstander is van een offensief natuurbeleid. De zes partners hebben dit onderschreven. Men kan ze er dan ook altijd op aanspreken.

2. Milieu- en Natuurraad Vlaanderen

De heer Walter Roggeman, voorzitter van de werkgroep natuur van de MiNa-Raad : Enkele weken terug ontving de Raad de uitnodiging om deel te nemen aan deze hoorzitting van de Commissie Leefmilieu. De Raad besloot hierop tot de opmaak van een advies op eigen initiatief. Ter voorbereiding van het advies vergaderde de werkgroep natuur drie maal. Het advies werd goedgekeurd op de Raadszitting van 21 maart 2002.

Aangezien de voorzitter van de MiNa-Raad – de heer Rudy Verheyen – zich vandaag niet kon vrijmaken, licht ik hier het advies toe als voorzitter van de werkgroep natuur. De Groene sectorraden alsmede de milieu- en natuurverenigingen hebben

actief meegewerkt aan dit advies en onderschrijven het. De sociaal-economische partners onthielden zich. Hun standpunt wordt hier vandaag toegelicht in het SERV-advies.

Gezien het beperkt tijdsbestek is de MiNa-Raad in zijn advies niet in detail kunnen ingaan op het voorstel van decreet. Het advies formuleert dus hoofdlijnen.

– *Algemene situering en beoordeling*

Vooraleer in te gaan op het voorstel van decreet wens ik in het kort enkele bedenkingen te formuleren ten opzichte van het proces. De MiNa-Raad benadrukt in zijn advies allereerst de totaliteit van dit proces. Zoals gekend is het voorstel van decreet niet louter gericht op de implementatie van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn maar realiseert het ook een reeks andere aanpassingen aan het natuurdecreet. Zo zijn er onder meer de wijzigingen aan het afbakingsproces van VEN en IVON, aan de toegankelijkheid van natuurreservaten, de natuurvergunning en de natuurinrichting.

De Raad wijst in zijn advies op de noodzaak van deze bijkomende wijzigingen. Verschillende elementen van het natuurdecreet vragen inderdaad om een verdere verduidelijking. Dit geldt bijvoorbeeld voor het belangrijk proces van afbakening van de gebieden van VEN en IVON. Het regeerakkoord gaat duidelijk uit van de versnelde invulling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het decreet Natuurbehoud. Dit houdt onder meer de afbakening in van 125.000 ha VEN en 150.000 ha natuurverwevingsgebied tegen 20 januari 2003.

Andere wijzigingen – zoals de decretale onderbouwing van de natuurvergunningplicht – sluiten aan op eerdere beslissingen van de Vlaamse regering.

Dat er nood is aan een betere juridische bescherming van natuur blijkt voldoende uit het natuurrapport 2001. Volgens dit rapport is één derde van de Vlaamse planten- en diersoorten kwetsbaar of ondertussen al uitgestorven. Sinds de invoering van de Vogelrichtlijn zijn vier van de bijzonder te beschermen broedvogels in Vlaanderen uitgestorven. Het betreft de Kemphaan, Zwarte Stern, Ortolaan en Duinpieper. Drie andere soorten staan op het punt om definitief uit Vlaanderen te verdwijnen: de Grauwe Kiekendief, de Korhoen en de Velduil.

De huidige regelgeving is dus onvoldoende om de meest primaire doelstelling van de Vogelrichtlijn – het behoud en het herstel van vogelsoorten – te realiseren. Het natuurrapport wijst verder op de ne-

gatieve milieudruk die een bedreiging voor de natuurkwaliteit blijft. De kwaliteit van de waterlopen en de toevloed van voedingsstoffen in de natuur zijn belangrijke knelpunten. Activiteiten zoals het verstevigen van beekoevers, het opdrijven van de productiviteit van soortenrijke graslanden en het pompen van grondwater tasten de natuurkwaliteit aan. De blijvende toename aan bebouwing en transportaders realiseert een verdere versnippering van de open ruimte en van natuurgebieden.

De Raad benadrukt in zijn advies dan ook zowel de noodzaak van een verdere optimalisering van het bestaande natuurdecreet als een snelle implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Raad waardeert dat met voorliggend voorstel van decreet eindelijk een decretale onderbouwing wordt voorzien voor implementatie van deze twee belangrijke natuurrichtlijnen. De Raad vraagt evenwel aandacht voor twee elementen, die mogelijk het proces kunnen vertragen.

Ten eerste wijst de Raad op de onduidelijkheid omtrent het stappenplan, dat eerder goedgekeurd werd door de Vlaamse regering op 7 april 2000. De memorie van toelichting maakt geen enkele vermelding meer van dit stappenplan. Bovendien is het onduidelijk wat gaat gebeuren met het zogenaamde “noodbesluit”. Ter herinnering: de eerste stap van dit plan behelsde het zogenaamde noodbesluit ter aanwijzing van vogelrichtlijn- en habitatrichtlijngebieden, een besluit dat nooit officieel werd goedgekeurd maar wel officieel werd overgemaakt aan de Europese Commissie. Stap 2 betrof de aanpassing van het natuurdecreet en aanverwante wetgeving, stap 3 de verdere vereenvoudiging van het milieubeheersrecht. De Raad neemt aan dat het thans voorliggende voorstel stap 1 en 2 ten uitvoer brengt, maar, zoals de memorie van toelichting stelt, nog steeds onvolledig, onder meer wat betreft de soortenbescherming.

Ten tweede wijst de Raad op de talrijke uitvoeringsbesluiten die nog verdere invulling vergen. In het voorstel van decreet telt de Raad niet minder dan 20 nieuwe uitvoeringsbesluiten. Vanuit de bezorgheid voor een snelle implementatie vraagt de Raad dan ook spoed bij de uitwerking van deze uitvoeringsbesluiten. Vooraleer in detail in te gaan op het voorstel van decreet wens ik in het kort nog even de positieve elementen van voorliggend voorstel samen te vatten. De Raad waardeert ten eerste dat met voorliggend voorstel van decreet een betere juridische bescherming van natuur wordt nagestreefd. Dit zowel voor de gebieden die van belang zijn op Europees niveau als voor de andere waardevolle natuurgebieden. Bovendien erkent het

voorstel de rol van Vlaanderen in het Europees netwerk van natuurgebieden Natura 2000. Het heeft bovendien aandacht voor de noodzakelijk afstemming met het ruimtelijk beleid.

De Raad wijst er ook op dat op Europees niveau beide natuurrichtlijnen meer en meer geïntegreerd worden in andere beleidsdomeinen. Zo wees de Europese Commissie in zijn schrijven van 16 maart 2000 onder meer op de mogelijkheid om gelden uit de Structuurfondsen en de Life-fondsen te bevriezen indien de Lidstaten onvoldoende invulling geven aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. Ook in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling is een koppeling ingevoegd met de afbakening én instandhouding van vogel- en habitatrichtlijngebieden en de aanduiding van kwetsbare zones. Toekenning van belangrijke Europese fondsen komt dus in het gedrang als de natuurrichtlijnen niet omgezet worden in intern recht.

Een laatste positief aandachtspunt is de vaststelling dat met het voorstel van decreet al meer duidelijkheid wordt geboden aan de diverse grondeigenaars en gebruikers. Door de Vlaamse Hoge Bosraad werd tijdens de voorbereiding van dit advies dit aandachtspunt sterk benadrukt vanuit de bekommernis voor de talrijke boseigenaars die binnen het ecologisch netwerk zullen komen te liggen. Verderop in de toelichting kom ik hier nog op terug.

Wat betreft het voorstel van decreet heb ik reeds aangehaald dat het advies van de MiNa-Raad zich beperkt tot hoofdlijnen. Ook zijn niet alle voorliggende wijzigingen ten gronde besproken. Voor de wijzigingen in functie van de natuurrichtlijnen is het advies van de Raad toegespitst op een tiental aandachtspunten nl. de toevoegingen van definities, de herformulering van de internationale doelstellingen voor natuurbeleid, de afstemming met de ruimtelijke voorschriften, de aanwijzing en instandhouding van speciale beschermingszones, de concrete invulling en vereenvoudiging van het natuurrichtplan, de uitwerking van de financiële maatregelen, de soortenbescherming, de aanpassing van bepalingen inzake natuurreservaten en de wijziging van aanverwante decreten en wetten. Ik ga verder in op enkele van deze wijzigingen.

– *Speciale beschermingszones*

De belangrijkste wijzigingen zijn samengebracht in een nieuwe afdeling 3bis van het decreet natuurbehoud, met titel speciale beschermingszones. Het nieuwe artikel 36bis omschrijft de procedure voor vastlegging van de speciale beschermingszones. Deze procedure is grotendeels conform artikel 4

van de Habitatrichtlijn. De Raad onderschrijft dan ook in grote lijnen deze toevoeging. Twee kanttekeningen worden nochtans geplaatst.

Enerzijds ten aanzien van de inlassing van een openbaar onderzoek in de beginfase van de aanwijzingsprocedure. Dit is nieuw binnen de Habitatcontext. De Raad vindt de inlassing van dit openbaar onderzoek verdedigbaar maar geen absolute voorwaarde voor een kwaliteitsvolle afbakening. De richtlijnen laten in deze fase van aanduiding immers slechts een beperkte ruimte voor afweging. In een latere fase – namelijk bij de uitwerking van maatregelen en bij de beoordeling van plannen en projecten binnen de speciale beschermingszones – kunnen socio-economische overwegingen een rol spelen. Hierbij is een openbaar onderzoek zeker relevant.

– *Overgangsregeling*

Ten tweede – en veel belangrijker – heeft de Raad bedenkingen bij de overgangsregeling die in het voorstel van decreet is ingevoegd voor de habitat- en vogelrichtlijngebieden die momenteel reeds zijn aangemeld bij de Europese Commissie. In essentie vraagt de Raad meer garanties in het voorstel van decreet in te bouwen omtrent de snelle aanwijzing van speciale beschermingszones. Bovendien wijst de Raad er op dat de Europese Commissie reeds duidelijk gesteld heeft niet akkoord te kunnen gaan met het principe van niet integraal beschermde gebieden. De niet integraal beschermde vogelrichtlijngebieden dienen daarom wellicht te worden herbekeken, wat in een aantal gevallen wellicht zal leiden tot "indikking". De Raad vraagt dat bij dit proces alle gebieden worden meegenomen die aan de aanduidingscriteria van de Vogelrichtlijn voldoen doch tot op heden nog niet als vogelrichtlijngebied werden aangewezen.

Wat betreft de habitatrichtlijngebieden voorziet het voorstel van decreet dat de gebieden die voorgesteld zijn aan de Europese Commissie kunnen worden beschouwd als "definitief vastgesteld". Het voorstel van decreet koppelt hieraan evenwel een belangrijke voorwaarde namelijk dat deze gebieden moeten zijn opgenomen in een besluit van de Vlaamse regering. Dit is op heden nog niet gebeurd. Voor die gebieden vraagt de Raad dat ze dringend (voor inwerkingtreding van het wijzigingsdecreet) zouden worden opgenomen in een besluit van de Vlaamse regering. De Raad vraagt bovendien dat de habitatgebieden die aangemeld zijn aan Europa en die door de Commissie van communautair belang worden verklaard niet opnieuw de gehele procedure moeten doorlopen.

Eenvoudige aanduiding van speciale beschermingszones is uiteraard niet voldoende. Aanvullend moet het beleid in de speciale beschermingsgebieden gericht zijn op de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde fauna en flora. De Raad benadrukte reeds in eerder adviezen de centrale rol van het natuurrichtplan hierbij en drong aan op een snelle invulling van dit instrument. De Raad vindt het dan ook positief dat het voorstel van decreet het instrument van het natuurrichtplan verder invult.

De Raad staat grotendeels achter de voorgestelde wijzigingen maar vraagt toch een drietal aanvullingen :

De Raad wijst er allereerst op dat het Europese Hof van Justitie reeds meer dan eens gesteld heeft dat zelfs bij gebrek aan omzettingsmaatregelen de nationale autoriteiten al het mogelijke dienen te doen om de doelstellingen van een richtlijn te realiseren. Net zoals het natuurdecreet gaan de richtlijnen duidelijk uit van het standstill-principe.

Ten tweede stelt de Raad vast dat – conform het voorstel – pas bij de definitieve goedkeuring van het natuurrichtplan duidelijkheid bestaat over de gewenste instandhoudingsmaatregelen. De Raad vraagt dan ook om in het voorstel van decreet een duidelijke timing in te voegen voor goedkeuring van natuurrichtplannen, deze timing is er momenteel niet in voorzien.

Ten slotte stelt de Raad voor om in afwachting van natuurrichtplannen reeds in het besluit van de Vlaamse regering waarin de speciale beschermingszones worden vastgesteld per gebied concrete instandhoudingsdoelstellingen te formuleren.

– *Natuurrichtplannen*

Wat betreft de natuurrichtplannen wens ik nog kort het standpunt van de Raad toe te lichten omtrent de belangrijke wijziging en verduidelijking inzake het bindend karakter van de maatregelen van een natuurrichtplan. Volgens het voorstel kan het natuurrichtplan bepalen welke gedeelten van de gebiedsvisie bindend zijn voor de administratieve overheid. Voor particulieren zijn de maatregelen bindend voor gebieden gelegen in het VEN of in de internationale gebieden. Hier mee samenhangend voorziet het gewijzigd artikel 9 dat maatregelen in de speciale beschermingszones kunnen afwijken van de ruimtelijke beschermingsvoorschriften. Uitgaande van de centrale rol die – wat betreft instandhouding – in het voorstel van decreet wordt

gelegd bij de natuurrichtplannen, onderschrijft de Raad in het algemeen deze wijziging.

De Raad wijst in zijn advies op de belangrijke randvoorwaarden die aan voorgaande wijziging zijn gekoppeld. De maatregelen dienen opgenomen te worden in een natuurrichtplan, dat goedgekeurd is door de Vlaamse regering of zijn gemachtigde – maar daar kom ik straks op terug – , waarbij de mogelijkheid bestaat voor een gepaste vergoeding en waarbij tenslotte inspraak voorzien is voor grondeigenaars en gebruikers.

Bovendien zal de afwijkmogelijkheid slechts uitzonderlijk toegepast worden. Bij de uitvoering van het ruimtelijk beleid – en specifiek bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen – zal immers maximaal rekening gehouden worden met de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Zo nodig kan de ruimtelijke ordening de bestemming van het gebied wijzigen.

Met het oog op het respecteren van het proportionaliteitsbeginsel stelt de Raad – onder meer op vraag van de Vlaamse Hoge Bosraad – evenwel nog volgende aanpassingen voor

- enerzijds stelt de Raad vast dat het voorstel van decreet de mogelijkheid laat om natuurrichtplannen goed te laten keuren door de Vlaamse regering of haar gemachtigde. De Raad vraagt dit te beperken en de goedkeuring van natuurrichtplannen slechts te laten gebeuren door de Vlaamse regering of de bevoegde minister,
- ten tweede stelt de Raad voor om de mogelijkheid te onderzoeken voor het invoegen van een beroepsprocedure. Hierbij wees de Hoge Bosraad op de positieve ervaringen met arbitragecommissies.
- en ten slotte vraagt de Raad om duidelijker garanties in te bouwen voor de medewerking van de grondgebruikers en grondeigenaars bij het totstandkomen van het natuurrichtplan.

– *Instrumenten*

In verband met de implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn benadrukt de Raad in zijn advies ten slotte het belang van duidelijkheid over de in te zetten instrumenten (een instrumentenkoffer). De Raad vraagt in het algemeen dat de verschillende ondersteunende maatregelen samengebracht worden in een duidelijk samenhangend geheel. Deze maatregelen moeten op een transparante en gerichte manier bekend gemaakt

worden aan de verschillende doelgroepen. Het natuurdecreet voorziet reeds in tal van instrumenten zoals natuurinrichting, aanwijzing als natuurreservaat, verwerving, recht van voorkoop, onteigening of koopplicht door de overheid.

Financiële maatregelen zullen hierbij een specifieke rol spelen. Artikel 8 van de Habitatrichtlijn voorziet dat de lidstaten samen met de voorstellen voor de speciale beschermingszones ook hun raming overmaken voor de verwachte communautaire cofinanciering. Alle Europese fondsen (onder andere LIFE, rurale ontwikkeling en regionale fondsen) kunnen hiervoor dienen.

Onder meer op aandringen van de Vlaamse Hoge Bosraad pleit de Raad reeds lang voor een zakelijke benadering. In het advies van 8 juni 2000 stelde de MiNa-Raad dat indien instandhoudingsmaatregelen beperkingen inhouden, volwaardige financiële compensaties noodzakelijk zijn. De Raad doet het voorstel om alle financiële maatregelen op te lijsten, onderling af te stemmen en te verduidelijken aan de grondeigenaars en gebruikers. Momenteel zijn reeds tal van vergoedingen operationeel of in uitvoering. Zo bijvoorbeeld voorziet het natuurdecreet in de toekenning van vergoedingen voor de uitvoering van een natuurrichtplan. Het voorliggend voorstel van decreet voegt hier een vergoeding aan toe voor gebodsbepalingen. Bovendien wordt in uitvoering van het Vlaams regeerakkoord een decretaal initiatief genomen tot ontheffing van de onroerende voorheffing en van bepaalde successierechten

– *Bijkomende wijzigingen*

Om af te sluiten wens ik nog kort in te gaan op de aanvullende wijzigingen aan het natuurdecreet. Zoals reeds in de inleiding gesteld, realiseert het voorstel van decreet naast de wijzigingen die specifiek gericht zijn op de implementatie van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, ook enkele bijkomende aanpassingen aan het natuurdecreet. De Raad brengt die in zijn advies terug tot vier groepen met name (1) de decretale verankering van de natuurvergunning, (2) de wijziging van de procedure voor afbakening van VEN en IVON, (3) de regeling omtrent de toegankelijkheid van natuurreservaten en VEN en (4) de aanpassing van het instrument natuurinrichting.

Ik zal hier uitsluitend kort ingaan op de wijziging die gericht is op een betere afstemming van de procedure ter afbakening van VEN en IVON met het

ruimtelijk beleid. De Raad heeft inderdaad grondige bemerkingen bij dit voorstel.

– *Betere afstemming met het ruimtelijk beleid*

Ten eerste stelt de Raad vast dat de beoogde afstemming niet volledig is en niet symmetrisch. De Raad meent dan ook dat de voorgestelde wijziging van de procedure niet noodzakelijk tot een vereenvoudiging zal leiden en ook niet tot een versnelling van het afbakeningsproces. Immers indien de afbakening verloopt via het natuurdecreet blijft het noodzakelijk om ook nog de procedure van het ruimtelijk afbakeningsproces te doorlopen. Het voorstel van decreet voorziet wel een automatische koppeling als men uitgaat van het ruimtelijk afbakeningsproces. De Raad stelt daarom voor om in de gevallen dat afbakening van gebieden van het VEN zal gebeuren via de procedure van artikel 21 van het natuurdecreet ook de automatische koppeling met het ruimtelijk beleid te voorzien.

Snelheid is immers noodzakelijk. Het huidige natuurdecreet gaat namelijk uit van de afbakening van 125.000 ha VEN en 150.000 ha natuurverwevingsgebied tegen 20 januari 2003. Momenteel is slechts een eerste fase in uitvoering, gericht op de aanduiding van 84.000 ha VEN waarvan amper 8.000 ha groene gewestplanwijzigingen (van de 38.000 ha vastgesteld in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen). De Raad stelt vast dat de voorgestelde wijzigingen geen enkele oplossing bieden voor voorgaand fundamenteel probleem met name het tijdig realiseren van deze voor natuur noodzakelijke inhaalbeweging. De memorie van toelichting geeft geen enkele toelichting over de afstemming tussen de voorgestelde wijzigingen aan de afbakeningsprocedures en het huidige afbakeningsproces van gebieden van het VEN.

Ten derde voorziet het voorstel van decreet bij dit afbakeningsproces van gebieden van VEN en IVON een bijzondere adviesrol voor de MiNa-Raad. De Raad zou voortaan alle bezwaren en opmerkingen van het openbaar onderzoek ontvangen en coördineren en gemotiveerd adviseren naar de Vlaamse regering. De MiNa-Raad is bereid deze taak op zich te nemen, maar wijst in zijn advies op enkele randproblemen die evenwel niet onoplosbaar zijn.

– *Conclusie*

Concluderend staat de Raad dus positief tegenover dit decreetsvoorstel dat eindelijk een wettelijke

basis vormt voor de verdere implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn alsmede de noodzakelijke optimalisering toelaat van het natuurdecreet. De Raad formuleert evenwel enkele kritische bedenkingen bij de inhoud van het decreet alsook bij het voorziene tijdspad. De Raad doet onder meer enkele voorstellen voor een betere afstemming met het ruimtelijk beleid, vroeg meer garanties voor de definitieve aanwijzing van speciale beschermingszones en meer aandacht voor het proportionaliteitsbeginsel, evenals transparantie voor gebruikers en grondeigenaars. Kortom, de MiNa-Raad moedigt de politieke besluitvorming aan om werk te maken van dit decreet, rekening houdend met de wijzigingen die we voorstellen. Slechts zo maakt de noodzakelijke inhaaloperatie voor de natuur in Vlaanderen kans op slagen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Indien er geen vragen zijn, sluit ik hiermee de hoorzittingen af. Ik dank alle sprekers voor hun bijdrage aan de werkzaamheden van de commissie.

De verslaggever,

De voorzitter,

Dominique GUNS

Jacques TIMMERMANS
